

Index van bijna 40 jaar publicaties van de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie en voorlopers

B. Kranenbarg, T. van Vliet, T. Termaat & R. Ketelaar

Inleiding

In 1970 werd de eerste libellenstudiedag georganiseerd en kwam het eerste nummer uit van de Contactbrief NLO (Nederlandse Libellen Onderzoekers). Beide zijn mijlpalen in de inmiddels bijna 40-jarige geschiedenis van de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (NVL) en haar voorlopers. WASSCHER (2006) geeft een geschiedenisles over deze periode. In dit artikel wordt een index gepubliceerd van alle artikelen die zijn verschenen in de tijdschriften van de NVL en haar voorlopers.

Tijdschriften

De NVL en haar voorlopers hebben vijf verschillende tijdschriften uitgebracht (tabel 1). Alle relevante artikelen die in de loop der jaren in deze tijdschriften zijn verschenen, zijn opgenomen in deze index. Het begrip relevantie hebben we zo ruim mogelijk

geïnterpreteerd, maar doorgaans komt het erop neer dat een artikel in de index is opgenomen als er oorspronkelijk werk is gepubliceerd. Niet opgenomen zijn bijvoorbeeld bestuursmededelingen, excursieprogramma's, boekaankondigingen en vergelijkbare artikelen en mededelingen. De grens was niet altijd goed vast te stellen, maar bij twijfel hebben we besloten het betreffende artikel wel op te nemen. Wellicht voegt het betreffende artikel inhoudelijk niet veel toe, maar omdat het wel een stukje geschiedenis van de NVL is hebben we gekozen om deze wel op te nemen.

Trefwoorden

Naast het opstellen van een auteursindex zijn aan alle artikelen trefwoorden toegekend. Hiervan hebben we een trefwoordenindex gemaakt die apart is gepubliceerd op de website van de NVL (www.brachytron.nl). Hier is deze

Tabel 1

Overzicht van uitgaven die zijn opgenomen in de index.
Overview of editions included in the index.

Uitgave	Periode	Aantal jaargangen	Aantal nummers
Contactbrief Nederlandse Libellenonderzoekers (NLO)	1970-1974	4	13
Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers (NLO)	1981-1997	16	26
Libellennieuwbrief	1993-1996	4	19
NVL-nieuwsbrief	1997-2008	12	47
Brachytron	1997-2008	11	22

index te downloaden en op te slaan of te printen. De trefwoordenindex is niet helemaal eenduidig en compleet. De bedoeling is dat deze eerste versie van de trefwoordenindex in de komende jaren wordt aangevuld en verbeterd. Bij soortnamen en geografische namen is nu al wel gestreefd naar volledigheid.

De index

In de index zijn totaal 453 artikelen van 200 verschillende auteurs opgenomen. De meeste zijn afkomstig van *Brachytron*. Dat is geen verrassing, want dit is immers al elf jaargangen het tijdschrift van de NVL. Van de Libellennieuwsbrief en de NVL-nieuwsbrief komen ook redelijk veel artikelen, terwijl het Contactblad NLO en vooral de Contactbrief NLO voornamelijk uit bestuursmededelingen en aankondigingen bestonden. Hieruit zijn daarom relatief weinig artikelen opgenomen (Tabel 1). De artikelen zijn gesorteerd op alfabetische volgorde van (eerste) auteur. Auteurs die als coauteur een bijdrage hebben geleverd zijn opgenomen met een verwijzing naar de eerste auteur waar de volledige annotatie van het artikel is opgenomen.

Belgische publicaties

In de index staan geen Belgische publicaties, omdat *Brachytron* pas sinds 2010 samen met de Vlamingen wordt uitgegeven. Voor een overzicht van de Belgische libellenliteratuur van 1820 tot en met 2005 wordt verwezen naar Bijlage IV van de Belgische libellenatlas (DE KNIJF ET AL., 2006).

Bernard Kranenbarg

Thea van Vliet

Tim Termaat

De Vlinderstichting

Postbus 506

6700 AM Wageningen, Nederland

bernard.kranenbarg@vlinderstichting.nl

thea.vanvliet@vlinderstichting.nl

tim.termaat@vlinderstichting.nl

Robert Ketelaar

Wilslaan 27

6708 RW Wageningen, Nederland

whydah@planet.nl

Literatuur

De Knijf, G., A. Anselin, P. Goffart & M. Tailly (eds.), 2006. *De Libellen* (Odonata) van België: verspreiding – evolutie – habitats. Libellenwerkgroep Gomphus i.s.m. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), Brussel.

Wasscher, M.T., 2006. Van NLO tot NVL, 35 jaar georganiseerde libellenstudie in Nederland. *Brachytron* 9(1&2): 12-32.

Summary

Kranenbarg, B., T. van Vliet, T. Termaat & R. Ketelaar, 2010. Index of almost 40 years of publications by the Dutch Society for Dragonfly Studies. *Brachytron* 13(1/2): 65-96.

In this index we present an overview of all articles published in magazines and journals of the Dutch Society for Dragonfly Studies and its predecessors. It encompasses the following magazines: Contactbrief NLO, Contactblad NLO, Libellennieuwsbrief, NVL-nieuwsbrief and *Brachytron*. In total 453 articles of 200 authors are presented in this index. A separate index of keywords is published on the website of the Dutch Society for Dragonfly Studies (www.brachytron.nl) and can be downloaded.

Keywords

index, literature, Odonata, The Netherlands, Dutch Society for Dragonfly Studies

Libellenbibliografie Auteursregister

Aartsen, B. & Muilwijk, J. (1971):

Bibliografie over Nederlandse Odonata en
odonatologische publicaties van Nederlandse
onderzoekers voor het jaar 1970.

- *Contactblad Nederlandse
libellenonderzoekers* 3, 13-14

Abbingh, G. (1995):

Een opbergsysteem voor exuviae
- *Contactblad Nederlandse
Libellenonderzoekers* 23, 6-7

Abbingh, G. (1995):

Libellen in de boswachterij Borger : een inven-
tarisatieonderzoek over de periode 1992 tot en
met 1994.

- *Contactblad Nederlandse
Libellenonderzoekers* 23, 8-9

Abbingh, G. (1997):

Op zoek naar de Noordse glazenmaker in
Drenthe.

- *NVL-nieuwsbrief* 1 (3), 3

Abbingh, G. (1999):

Larvenhuidjesdag "gevorderden" 6 februari
1999.

- *NVL-nieuwsbrief* 3 (4), 5

Abbingh, G. (1999):

Verslag NVL-excursie Appelscha, na 2 jaar dan
toch ...

- *NVL-nieuwsbrief* 3 (4), 5-6

Abbingh, G. (2002):

Het Dwingelderveld.

- *Brachytron* 6 (1), 4-6

Abbingh, G. (2003):

Hoe honkvast zijn Koraaljuffers?

- *NVL-nieuwsbrief* 7 (3), 4-5

Abbingh, G. (2003):

Ongewone uitsluipplaats van Weidebeekjuffer.

- *NVL-nieuwsbrief* 7 (4), 8

Abbingh, G.:

zie ook: Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J.; Ab-
bingh, G.; Boer, E.P. de; Geraeds,
R.P.G.; Groenendijk, D.; Ketelaar,
R.; Manger, R.; Termaat, T. (2008)

zie ook: Manger, R. & Abbingh, G. (2007)
(2x!)

Achterkamp, B. (1994):

Groene glazenmaker in Drenthe.

- *Libellennieuwsbrief* 2 (5), 3

Achterkamp, B. (1994):

Libellen in de Wieden.

- *Libellennieuwsbrief* 2 (5), 5-8

Achterkamp, B. (2000):

Aeshna paradijs.

- *NVL-nieuwsbrief* 4 (1), 8

Achterkamp, G. (1999):

Populatieschatting van de bandheidlibel *Sym-
petrum pedemontatum* in De Maat (België).

- *NVL-nieuwsbrief* 3 (3), 6-7

Anselin, A. (1987):

Enkele voorlopige resultaten van de nieuwe

libellenkartering in België.

- *Contactblad Nederlandse
Libellenonderzoekers* 14, 4

Anselin, A.:

zie ook: De Knijf, G. & Anselin, A. (1995)

As, B. van (2005):

Predatie: huismus PASSDOME pakt glassnijder
BRACPRAT.

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (2), 20

As, B. van; Mostert, K. & Schie, T. van (1995):

Kleine invasie van *Aeshna affinis*, de zuidelijke
glazenmaker, in het najaar van 1995 langs de
kust, in het bijzonder bij Hoek van Holland.

- *Libellennieuwsbrief* 3 (5), 2-4

Baarspul, A.N.J. & Krijger, J.P. de (1997):

Het belang van libellen en andere insecten in
het kuikendiet van de zwarte stern (*Chlidonias
niger*).

- *Brachytron* 1 (1), 6-10

Bal, D. (1998):

De rol van libellen in het Nederlandse natuur-
beleid.

- *Brachytron* 2 (1), 10-15

Bal, D. (2000):

Bevestiging van de noordelijke uitbreiding van
Trithemis annulata in Italië.

- *NVL-nieuwsbrief* 4 (3), 12

Bal, D. & Groenendijk, D. (2006):

De gevolgen van de Habitatrichtlijn
voor de wettelijke bescherming van
libellen in Nederland.

- *Brachytron* 9 (1/2), 38-48

Bal, D.:

zie ook: Koning, F.; Wasscher, M.; Vuik, D.;
Peter, L.; Lijndijk, T.; Wielstra, M.;
Burg, B. v.d.; Duijn, M. van; Bal, D.
& Bosch, J. van 't (2005)

Beersma, G. (2005):

Berijpte vrouwtjes?

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (3), 9

Bernard, R. (2001):

Erratum on *Nehallenia* [*Nehalennia*] article.

- *NVL-nieuwsbrief* 5 (2), 13

Bernard, R.; Wasscher, M. & Ketelaar, R. (2001):

The exact reproduction locality of *Nehallenia*
[*Nehalennia*] *speciosa* near Nijmegen. [†] Na-
schrift dwergjuffer.

- *NVL-nieuwsbrief* 5 (1), 9

Beukeboom, L. (1987):

Waarnemingen aan de vliegactiviteit van de zui-
delijke bronlibel (*Cordulegaster bidentatus*).

- *Contactblad Nederlandse
Libellenonderzoekers* 14, 2

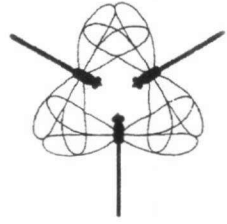
Beukeboom, L. & Verdonk, M. (1984):

De verspreiding van *Sympetrum*-soorten geba-
seerd op het libellenarchief.

- *Contactblad Nederlandse
Libellenonderzoekers* 7, 4-5

- Beukema, J.J. (1998):**
Wat is de functie van demonstrenen van het achterlichtje door mannetjes van beekjuffers (*Calopteryx*)?
- *Brachytron* 2 (1), 18-22
- Beukema, J.J. & Manger, R. (2007):**
De trage terugkeer van libellen naar tijdelijk opdrogende duinplassen.
- *Brachytron* 10 (2), 212-218
- Beukema, J.J.:**
zie ook: Manger, R. & Beukema, J.J. (2007)
- Bick, G.H. (1972):**
A review of territorial and reproductive behavior in Zygoptera.
- *Contactbrief Nederlandse Libellenonderzoekers 10 (Supplement)*, 1-14
- Boer, E.P. de (2001):**
De libellen van de Alde Feanen.
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (4), 6-7
- Boer, E.P. de (2004):**
Predatie van venglazenmaker (*Aeshna juncea*) op paardenbijter (*Aeshna mixta*).
- *Brachytron* 8 (1), 24-26
- Boer, P. de (2003):**
Fries Libellennieuws uit 2003.
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (4), 9-11
- Boer, P. de (2004):**
Het einde van de vliegtijd : novemberwaarnemingen van libellen in Friesland.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (4), 6-7
- Boer, P. de (2005):**
Fries libellennieuws 2004.
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (1), 12-13
- Boer, P. de (2005):**
Fries libellennieuws, voorjaar 2005.
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (2), 17-18
- Boer, E.P. de & Wasscher, M.T. (2006):**
Oostelijke witsnuitlibel (*Leucorrhinia albifrons*) herontdekt in Nederland.
- *Brachytron* 9 (1/2), 14-20
- Boer, P. de:**
zie ook: Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J.; Abbingh, G.; Boer, E.P. de; Geraeds, R.P.G.; Groenendijk, D.; Ketelaar, R.; Manger, R.; Termaat, T. (2008)
zie ook: Hofland, R. & Boer, P. de (2005)
zie ook: Ketelaar, R.; Boer, P. de & Burgh, A. van der (2001)
zie ook: Ketelaar, R.; Manger, R.; Ruiter, E.J. Uithoorn, H.M.G. & Boer, E.P. de (2007)
zie ook: Ketelaar, R.; Ruiter, E.J.; Uithoorn, H.M.G.; Manger, R. & Boer, E.P. de (2007)
zie ook: Ruiter, E.J. & Boer, E.P. de (2007)
zie ook: Ruiter, E.J.; Uithoorn, H.M.G.; Manger, R.; Ketelaar, R. & Boer, E.P. de (2007)
- Boesveld, A. & Neut, J. van der (2003):**
Libellennieuws uit de Biesbosch, goede waterkwaliteit 'lokt' waardevolle soorten.
- *Brachytron* 7 (1), 3-14
- Boinck, F.:**
zie: Colijn, E.; Boinck, F.; Eggens, G.; Hoogendoorn, I. (2007)
- Bos, F. (2000):**
Mogelijke Nederlandse namen voor Zuid- en Oosteuropese libellen.
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (1), 13
- Bos, F. (2001):**
Op video, een interview.
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (2), 4-6
- Bos, F.:**
zie ook: Wasscher, M.; Bos, F. & Ketelaar, R. (2001)
- Bosch, J. van 't:**
zie: Koning, F.; Wasscher, M.; Vuik, D.; Peter, L.; Lijndijk, T.; Wielstra, M.; Burg, B. v.d.; Duijn, M. van; Bal, D. & Bosch, J. van 't (2005)
- Both, C. (1997):**
Carrièrebeslissingen van beekjuffers (*Calopteryx*).
- *Brachytron* 1 (1), 11-15
- Botschuyver, A. (1999):**
Blijde Duin berichten : steeds meer witsnuitlibellen in de Hollandse duinen.
- *NVL-nieuwsbrief* 3 (3), 10
- Bouma, H. & Witte, R. (1997):**
Een libel uit de oude doos.
- *NVL-nieuwsbrief* 1 (3), 3
- Bouwman, J.H. (2007):**
Veranderingen in de libellenfauna van de Deurnsche Peel van 1963 tot 2003.
- *Brachytron* 10 (2), 174-184
- Bouwman, J.H. (2007):**
Recensie: Die Libellenfauna Sachsens Th. Brockhaus & U. Fischer, 2006.
- *Brachytron* 10 (2), 222
- Bouwman, J.H. & Kalkman, V.J. (2006):**
Verspreiding van de libellen van de Habitatrichtlijn in Nederland.
- *Brachytron* 9 (1/2), 3-13
- Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J.; Abbingh, G.; Boer, E.P. de; Geraeds, R.P.G.; Groenendijk, D.; Ketelaar, R.; Manger, R.; Termaat, T. (2008):**
Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen.
- *Brachytron* 11 (2), 103-198
- Bouwman, J.:**
zie ook: Groenendijk, D.; Bouwman, J. & Termaat, T. (2005)
zie ook: Kalkman, V. & Bouwman, J. (2004)
zie ook: Ketelaar, R.; Bouwman, J.H. & Felix, R.P.W.H. (2007)
zie ook: Verdonschot, R.C.M.; Groenendijk, D. & Bouwman, J.H. (2007)
- Buggenum, H. van (1997):**
Bosbeekjuffers (*Calopteryx virgo*) langs de Gulp in Zuid-Limburg.
- *NVL-nieuwsbrief* 1 (2), 4
- Buggenum, H. van (2002):**
Zuid-Limburg.

- *Brachytron* 6 (1), 28-30
- Buggenum, H. van:**
zie ook: Krüner, U.; Hermans, J. & Buggenum, H. van (1988)
- Bunjes, H. (2003):**
Pinksterweekend Weerribben.
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (3), 6-7
- Burg, B. v.d.:**
zie: Koning, F.; Wasscher, M.; Vuik, D.; Peter, L.; Lijndijk, T.; Wielstra, M.; Burg, B. v.d.; Duijn, M. van; Bal, D. & Bosch, J. van 't (2005)
- Burg, E. van de:**
zie: Schurmans, M.; Lijten, L. & Burg, E. van der (2001)
- Burgh, A. van der:**
zie: Ketelaar, R.; Boer, P. de & Burgh, A. van der (2001)
- Busse, R.:**
zie: Ketelaar, R.; Clausen, W.; Busse, R. & Eijk, J.-L. van (2000)
- Calle, P.; Kurstjens, G. & Peters, B. (2006):**
De libellen van de Gelderse Poort : natuurlijk rivierenlandschap soortenrijker dan verwacht.
- *Brachytron* 9 (1/2), 49-57
- Calle, P.; Kurstjens, G. & Peters, B. (2007):**
De libellen van de Asseltse Plassen : meer natuurlijke inrichting
Maasplassen werpt vruchten af.
- *Brachytron* 10 (2), 167-173
- Clausen, W.:**
zie: Ketelaar, R.; Clausen, W.; Busse, R. & Eijk, J.-L. van (2000)
- Clerx, E.:**
zie: Huijs, L.; Peters, H. & Clerx, E. (1988)
- Colijn, E.; Boinck, F.; Eggens, G.; Hoogendoorn, I. (2007):**
Ontwikkelingen van laaglandlibellen in Flevoland.
- *NVL-nieuwsbrief* 11 (3), 6-8
- Courbois, M. (2004):**
Een vierde populatie van de hoogveenglanslibel (*Somatochlora arctica*) in Nederland?
- *Brachytron* 8 (1), 27-28
- Crombaghs, B.H.J.M.:**
zie: Habraken, J.M.P.M. & Crombaghs, B.H.J.M. (1997)
- Dam, I. van (2005):**
Slimme huismussen.
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (4), 10
- Davids, C. (1997):**
Watermijten als parasieten van libellen.
- *Brachytron* 1 (2), 51-55
- De Knijf, G. (1995):**
Crocothemis erythraea en *Cercion lindenii*, nu al in België en binnenkort ook in Nederland algemeen?
- *Libellennieuwsbrief* 3 (4), 7-12
- De Knijf, G. & Anselin, A. (1995):**
Het Belgisch Atlasproject : een bondig overzicht.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 24, 6-10
- Dees, A. (1998):**
Excursieverslag Encigroewe.
- *NVL-nieuwsbrief* 2 (3), 8
- Dees, A. (2001):**
Poging van mannetje Noordse winterjuffer tot paren met een kever.
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (4), 5
- Delft, J.J.C.W. van (1998):**
De bandheidlibel (*Sympetrum pedemontanum* Allioni) in Nederland.
- *Brachytron* 2 (1), 3-9
- Delft, J.J.C.W. van & Goudsmits, K. (1999):**
De beekrombout (*Gomphus vulgatissimus* (Linnaeus)) in het stroomgebied van de Dommel in 1998.
- *Brachytron* 3 (1), 12-14
- Delft, J. van & Lijten, L. (1996):**
Anax imperator in Nederland.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (3), 4-6
- Dijkstra, K.D. (1996):**
Pantserjuffers in de duinen.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (3), 15-17
- Dijkstra, K.D. (1996):**
"Het Laatste Jaar", Libellen in 1996.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (5), 5-9
- Dijkstra, K.-D. (1998):**
Invasie Zuidelijke keizerlibel (*Anax parthenope*)?
- *NVL-nieuwsbrief* 2 (3), 3
- Dijkstra, K.-D. (1998):**
Opvallende waarnemingen.
- *NVL-nieuwsbrief* 2 (3), 3-4
- Dijkstra, K.D. (1998):**
Langs Franse stromen : deel 1.
- *NVL-nieuwsbrief* 2 (3), 4-5
- Dijkstra, K.-D.B. (1999):**
Langs Franse stromen (2).
- *NVL-nieuwsbrief* 3 (1), 7-8
- Dijkstra, K.-D.B. (2000):**
Libellen in Wit-Rusland.
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (1), 11-12
- Dijkstra, K.-D.B. (2002):**
Voornes Duin.
- *Brachytron* 6 (1), 16-18
- Dijkstra, K.-D.B. (2006):**
De blauwoogjuffer : waarom "*Cercion*" eigenlijk *Erythronia lindenii* moet heten.
- *Brachytron* 8 (2), 20-24
- Dijkstra, K.D.; Dingemanse, N. & Edelaar, P. (1995):**
Zadellibel *Hemianax ephippiger* te Budel : een nieuwe soort voor Nederland.
- *Libellennieuwsbrief* 3 (5), 6-7
- Dijkstra, K.-D.; Edelaar, P.; Goudsmits, K.; Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Wasscher, M. (1997):**
Van Heros naar Hylas : Libellen in Slovenië en Oostenrijk : 13-30 juli 1997.
- *NVL-nieuwsbrief* 1 (3), 8-9

C O N T A C T B R I E F N E D E R L A N D S E L I B E L L E N -
O N D E R Z O E K E R S

No. 1

13 april 1970.

Correspondentieadres: Dr. B. KIAUTA, Genetisch Instituut der Rijks Universiteit te Utrecht, Opaalweg 20, Utrecht; telefoon: (030) - 51 08 41

Zoals U bekend is, vond op 7 maart 1970 te Utrecht de eerste informele bijeenkomst van Nederlandse odonatologen en libellenliefhebbers plaats. Bij deze gelegenheid werd van verschillende zijden de wens geuit, de samenwerking een bestendige vorm te geven. Deze rondschrijfbrief is een eerstestepoging daartoe, die wij ons voorstellen naar behoefte en met onregelmatige frequentie te herhalen, in de hoop dat hierdoor, in afwachting van een nieuwe bijeenkomst, het onderling contact wordt bevorderd. Wij verzoeken ieder, die iets onder de aandacht wil brengen van zijn collegae libellenonderzoekers in Nederland, copie voor de volgende brief te zenden aan het bovengenoemde correspondentieadres.

- * -

Kort verslag van de eerste bijeenkomst van Nederlandse libellenonderzoekers, gehouden op 7 maart in het Genetisch Instituut der Rijksuniversiteit te Utrecht, met lijst der genomen besluiten.

De vergadering werd gepresideerd door Dr. M.A. Liefstinck. De volgende Nederlandse collega's hebben de presentielijst getekend: B. Aukema (Zaandam), Drs. J. Belle (Velp, Gld.), Dr. J.J. Beukema (Texel), Ph. Bossenbroek (Bussum), Mej. Dr. J.M. van Brink (Utrecht), A.H. Dorrensteyn (Utrecht), D. Frijters (Utrecht), Dr. D.C. Geijskes (Leiden), J. Goedbloed (Amstelveen), L.W.G. Higler (Zeist), Dr. B. Kiauta (Utrecht), E.A.C. Kolhorn (Bussum), Dr. W. Kruyt (Haarlem), Drs. H.J.P. Lambeck (Wageningen), Dr. M.A. Liefstinck (Rhenen), Mej. G.C. van der Mark (Utrecht), Drs. J.L. Meulenbroek (Leidschendam), J. Muilwijk (Bussum), Mej. L. Oosterwaal (Bussum), Drs. H. Overbeek (Amsterdam), A.J.W. Rotteveel (Deventer), Mej. M.A. Slappendel (Utrecht) en Drs. D. van den Tooren (Utrecht). Uit het buitenland namen aan de besprekingen deel: Dr. J. Dvořák (Praag), Dr. H. Kaiser (Freiburg im Br.), Mevr. Dr. A.M. Moens-Bullens (Leuven), Dr. J. Moens (Leuven) en Dr. E. Schmidt (Kiel).

Tijdens de vergadering heeft de heer Drs. J. Belle een lijst van de in Nederland voorkomende libellensoorten aan de aanwezigen uitgereikt.

Figuur 1. Eerste Contactbrief van de Nederlandse Libellenonderzoekers (NLO) uit 1970

- Dijkstra, K.-D.B.; Groenendijk, D. & Kalkman, V.J. (1998):**
 Voorpost van het zuiden : de libellen van de Nederlandse St. Pietersberg.
 - *Brachytron* 2 (1), 23-27
- Dijkstra, K.D.; Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Mensing, V. (1996):**
 De bruine winterjuffer *Sympecma fusca* in Drenthe gevonden..
 - *Libellennieuwsbrief* 4 (3), 20-21
- Dijkstra, K.-D. & Kalkman, V. (1998):**
 Kleine kansen op grootse daden
 - *NVL-nieuwsbrief* 2 (2), 5-6
- Dijkstra, K.-D.B. & Kalkman, V.J. (2001):**
 Het verzamelen van libellen.
 - *NVL-nieuwsbrief* 5 (3), 4-5
- Dijkstra, K.D.; Kalkman, V. & Reemer, M. (2003):**
 Waarom de Noordse winterjuffer zo moet blijven heten (en de Kanaaljuffer, Blauwe glazenmaker en Bruine Korenbout ook).
 - *NVL-nieuwsbrief* 7 (1), 8-9
- Dijkstra, K.-D.B.; Mostert, K.; Velzen, J.-W. van & Witte, R.H. (1999):**
 Recente ontwikkelingen in de libellenfauna van de Hollandse en Zeeuwse duinen.
 - *Brachytron* 3 (1), 15-29
- Dijkstra, K.-D. & Weide, M. van der (1997):**
 De zwervende heidelibel (*Sympetrum fonscolombii* (Sélys)) in Nederland in 1996.
 - *Brachytron* 1 (1), 16-21
- Dijkstra, K.-D.:**
 zie ook: Dingemanse, N. & Dijkstra, K.D. (1995)
 zie ook: Weide, M. van de & Dijkstra, K.D. (1996)
 zie ook: Kalkman, V. & Dijkstra, K.-D. (1997)
- Dingemanse, N.J. (2000):**
 Kleurpolymorfisme bij vrouwen van de koraaljuffer (*Ceragrion tenellum*).
 - *Brachytron* 4 (1), 18-24
- Dingemanse, N. (2001):**
 Regionale verschillen in het voorkomen van kleurvormen bij koraaljuffers in Nederland?
 - *NVL-nieuwsbrief* 5 (2), 8-9
- Dingemanse, N. & Dijkstra, K.D. (1995):**
 Libellen in de Noordoostpolder : van wit naar winterjuffer.
 - *Libellennieuwsbrief* 3 (6), 11-12
- Dingemanse, N.J. & Kalkman, V.J. (1997):**
 Het onderscheid tussen *Aeshna subarctica* Walker en *A. juncea* (L.) in Nederland : overzicht en evaluatie van veldkenmerken.
 - *Brachytron* 1 (2), 35-39
- Dingemanse, N.J.:**
 zie ook: Dijkstra, K.D.; Dingemanse, N. & Edelaar, P. (1995)
 zie ook: Kalkman, V.J. & Dingemanse, N.J. (2001)
 zie ook: Manger, R. & Dingemanse, N.J. (2007)
- Dissel, E. van (2002):**
 Weergaloos mooi...! Een impressie van de N.V.L. excursie op 15 juni naar de Linde-vallei (Friesland).
 - *NVL-nieuwsbrief* 6 (3), 5
- Dorenbosch, M. (1993):**
 Migratie bij *Calopteryx splendens*.
 - *Libellennieuwsbrief* 1 (2), 6-7
- Duijn, M. van:**
 zie ook: Koning, F.; Wasscher, M.; Vuik, D.; Peter, Luijendijk, T.; Wielstra, M.; Burg, B. v.d.; Duijn, M. van; Bal, D. & Bosch, J. van 't (2005)
- Dutmer, G. (2005):**
 Eiafzet door groepen venglazenmaker *Aeshna juncea*.
 - *NVL-nieuwsbrief* 9 (4), 6
- Dutmer, G. (2006):**
 Vermeldenswaardige libellenwaarnemingen in Twenthe.
 - *NVL-nieuwsbrief* 10 (1), 10-11
- Dutmer, G. (2007):**
 Gewone oeverlibel zet eieren ook op vochtige bodem af.
 - *NVL-nieuwsbrief* 11 (3), 4
- Dutmer, G. (2008):**
 Enkele notities gedrag LEUCRUBI en LIBEQUAD.
 - *NVL-nieuwsbrief* 12 (3), 13
- Dutmer, G. & Higler, L.W.G. (1972):**
 Bibliografie over Nederlandse Odonata en van Nederlandse libellenonderzoekers over 1971.
 - *Contactbrief Nederlandse Libellenonderzoekers* 7, 24-26
- Dutmer, S.G. (2003):**
 Libellen in de Gronings - Drentse veenkoloniën rond 1970, een inmiddels verloren gegaan libellenparadijs.
 - *Brachytron* 7 (2), 52-56
- Dutmer, S.G. (2003):**
 Over een populatie van de groene glazenmaker in de veenkoloniën en een beschrijving van twee schemervluchten.
 - *Brachytron* 7 (2), 57-59
- Edelaar, P. (1996):**
 Afwijkende platbuik (*Libellula depressa*).
 - *Libellennieuwsbrief* 4 (4), 15
- Edelaar, P. (1997):**
 Vluchtherkenning van keizerlibellen (*Anax* Leach).
 - *Brachytron* 1 (2), 56-59
- Edelaar, P. (2000):**
 Zeldzame libellen in Nederland in 1997.
 - *Brachytron* 4 (1), 3-12
- Edelaar, P. & Niesen, H. (1999):**
 De maanwaterjuffer *Coenagrion lunulatum* in de Noord-Hollandse duinen.
 - *NVL-nieuwsbrief* 3 (3), 3-4
- Edelaar, P.:**
 zie ook: Dijkstra, K.D.; Dingemanse, N. & Edelaar, P. (1995)
 zie ook: Dijkstra, K.-D.; Edelaar, P.; Gouds-

- mits, K.; Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Wasscher, M. (1997)
zie ook: Kalkman, V.J.; Edelaar, P. & Trigt, M.A.A.M. van (2000)
- Eggens, G.:**
zie: Colijn, E.; Boinck, F.; Eggens, G.; Hoogendoorn, I. (2007)
- Eigenhuis, K.J. & Groenendijk, D. (1999):**
De betekenis van de insectennaam Rombout.
- *Brachytron* 3 (2), 28-30
- Eijk, J.-L. van (2007):**
Een grote populatie van de Beekoeverlibel (*Orthetrum coerulescens*) in het noordoosten van de Achterhoek.
- *Brachytron* 10 (2), 205-211
- Eijk, J.-L. van & Ketelaar, R. (2004):**
De opmars van de Kanaaljuifer (*Cercion lindemii*) in Nederland.
- *Brachytron* 8 (1), 3-8
- Eijk, J.-L. van; Mensing, V. & Ruiter, E. (2001):**
Nieuws van de Libellenwerkgroep Overijssel (LWGO).
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (3), 4
- Eijk, J.-L. van:**
zie ook: Ketelaar, R.; Clausen, W.; Busse, R. & Eijk, J.-L. van (2000)
- Es, R. van der (2003):**
Nieuwe vindplaatsen van de Noordse winterjuifer *Sympecma paedisca* in Drenthe.
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (4), 4-6
- Es, R. van der (2004):**
Bruine winterjuifer *Sympecma fusca* in Noord-Drenthe.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (3), 13
- Esselink, H.; Geertsma, M. & Kuper, J. (1995):**
Libellen als prooi van de grauwe klauwier.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 24, 4-5
- Faasen, T.P.G. (2000):**
Kleine tanglibel (*Onychogomphus forcipatus*), wel of niet inheems in Nederland?
- *Brachytron* 4 (2), 23-25
- Faasen, T. (2001):**
Fauna-ongelukjes.
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (4), 4
- Faasen, T. (2001):**
Late waarnemingen in 2001.
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (4), 5
- Faasen, T. (2003):**
Mogelijke Sierlijke witsnuitlibel op de Kampina, NB.
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (2), 14
- Felix, R.P.W.H.:**
zie: Ketelaar, R.; Bouwman, J.H. & Felix, R.P.W.H. (2007)
- Geene, R. (1991):**
Observaties in Wieden, Weerribben en Het Hol.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 20, 24-26
- Geene, R. (1997):**
Verslag van de larven-workshop : 8 februari 1997 te Amsterdam.
- *NVL-nieuwsbrief* 1 (1), 8-9
- Geertsma, M.:**
zie: Esselink, H.; Geertsma, M. & Kuper, J. (1995)
- Geest, H.G. van der:**
zie: Kroes, R.; Groenendijk, D. & Geest, H.G. van der (2002)
- Geraeds, R.P.G. (2000):**
Waarnemingen van de gaffellibel (*Ophiogomphus cecilia*) langs de Roer.
- *Brachytron* 4 (2), 3-7
- Geraeds, R.**
zie ook: Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J.; Abbingh, G.; Boer, E.P. de; Geraeds, R.P.G.; Groenendijk, D.; Ketelaar, R.; Manger, R.; Termaat, T. (2008)
zie ook: Schut, D. & Geraeds, R. (2006)
- Gerard, J. (2006):**
Krabbenscheer en Groene glazenmakers (*Aeshna viridis*) in de peizermaden.
- *Brachytron* 8 (2), 25-30
- Gevers, E. (2003):**
Een avond(t)uur met de Blauwe glazenmaker *Aeshna cyanea*.
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (3), 12-13
- Goijer, I.:**
zie: Schut, D. & Goijer, I. (2007)
- Goudsmits, K. (1996):**
Winterjuffers op een zomerdag.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (3), 14
- Goudsmits, K. (1997):**
Een waarneming van de zuidelijke keizerlibel (*Anax parthenope* Selys) in Nederland.
- *Brachytron* 1 (2), 59-60
- Goudsmits, K. (1998):**
De rivierrombout (*Gomphus flavipes*) terug in Nederland.
- *NVL-nieuwsbrief* 2 (3), 2
- Goudsmits, K. (2001):**
Veranderingen in de libellenfauna van het Pluismeer bij Baarn.
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (2), 6-7
- Goudsmits, K. (2003):**
De eerste waarneming van de gaffelwaterjuifer (*Coenagrion scitulum*) in Nederland.
- *Brachytron* 7 (1), 27-29
- Goudsmits, K. (2005):**
Beekrombout na meer dan 100 jaar weer in Utrecht.
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (2), 20
- Goudsmits, K. & Kalkman, V.J. (2004):**
Zeldzame libellen in Nederland in 1999, 2000 en 2001, CWNO-mededeling 3.
- *Brachytron* 8 (1), 15-23
- Goudsmits, K. & Wasscher, M. (2000):**
Is er voorkeur bij de eiafzetplek van de Houtpantserjuifer *Lestes viridis*?
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (1), 8
- Goudsmits, K. & Wasscher, M. (2004):**
Kleinste libel van Nederland?
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (2), 5-6

- Goudsmits, K.:**
 zie ook: Delft, J.J.C.W. van & Goudsmits, K. (1999)
 zie ook: Dijkstra, K.-D.; Edelaar, P.; Goudsmits, K.; Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Wasscher, M. (1997)
 zie ook: [Wasscher of Goudsmits ??] (2003)
- Goutbeek, E.:**
 zie: Wasscher, M. & Goutbeek, E. (1998)
- Griffioen, R. & Uilhoorn, K. (1997):**
 Herontdekking van een populatie Noordse winterjuffers in de Weerribben.
 - *NVL-nieuwsbrief* 1 (3), 4-5
- Griffioen, R.H.W. & Uilhoorn, H.M.G. (1998):**
 De Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca* (Brauer)) in de Weerribben en de Kuinderplas.
 - *Brachytron* 2 (2), 35-43
- Groenendijk, D.; Bouwman, J. & Termaat, T. (2005):**
 Nieuwe populatie en vondst eerste larvenhuidje van donkere waterjuffer *Coenagrion armatum*.
 - *NVL-nieuwsbrief* 9 (2), 15
- Groenendijk, D.; Ketelaar, R. & Plate, C. (2001):**
 Het Landelijk Meetnet Libellen : enkele resultaten na ruim drie jaar tellen.
 - *Brachytron* 5 (1/2), 19-27
- Groenendijk, D.:**
 zie ook: Bal, D. & Groenendijk, D. (2006)
 zie ook: Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J.; Abbingh, G.; Boer, E.P. de; Geraeds, R.P.G.; Groenendijk, D.; Ketelaar, R.; Manger, R. & Termaat, T. (2008)
 zie ook: Dijkstra, K.-D.B.; Groenendijk, D. & Kalkman, V.J. (1998)
 zie ook: Eigenhuis, K.J. & Groenendijk, D. (1999)
 zie ook: Koops, R.-J.; Schut, D. & Groenendijk, D. (2006)
 zie ook: Kroes, R.; Groenendijk, D. & Geest, H.G. van der (2002)
 zie ook: Verdonchot, R.C.M.; Groenendijk, D. & Bouwman, J.H. (2007)
 zie ook: Witte, R.H. & Groenendijk, D. (1999)
- Groot, T. de (1990):**
 Libellen in de Molenpolder. Een verslagje van 5 jaar libellen-inventarisaties op Gravingen.
 - *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 19, 3-6
- Groot, T. de (1995):**
 Nieuwbouwillibelles.
 - *Libellennieuwsbrief* 3 (1), 3-4
- Groot, T. de (1996):**
 Onderzoekje dagritme *Aeshna viridis*.
 - *Libellennieuwsbrief* 4 (1), 7-9
- Groot, T. de (1997):**
 Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*) in De Wieden.
 - *Brachytron* 1 (1), 27-28
- Groot, T. de (1997):**
 De libellen van het Vechtplassengebied.
 - *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers* 26, 7-10
- Groot, T. de (2001):**
 Paarse korenbouten.
 - *NVL-nieuwsbrief* 5 (2), 10
- Groot, T. de & Wasscher, M. (1999):**
 Biotoopverschuiving van de gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*) in Nederland?
 - *Brachytron* 3 (2), 18-25
- Groot, T. de:**
 zie ook: Reinboud, W. & Groot, T. de (1992)
 zie ook: Wasscher, M. & Groot, T. de (2002)
- Grotenhuis, H. (2004):**
 Trek van zadellibellen op Lanzarote.
 - *NVL-nieuwsbrief* 8 (2), 17
- Grunsven, R. van (1996):**
 Zuid li(m)bo. III.
 - *Libellennieuwsbrief* 4 (4), 12-13
- Gubbels, R.E.M.B.:**
 zie: Hermans, J.T. & Gubbels, R.E.M.B. (1997)
- Habraken, J.M.P.M. & Crombaghs, B.H.J.M. (1997):**
 Een vondst van de rivierrombout (*Gomphus flavipes* (Charpentier)) langs de Waal.
 - *Brachytron* 1 (1), 3-5
- Hassefras, U. (2005):**
 Kleine roodoogjuffers in de bomen
 - *NVL-nieuwsbrief* 9 (1), 14
- Haterd, R. van de (1994):**
 Libellen op Voorne.
 - *Libellennieuwsbrief* 2 (4), 8-10
- Haterd, R.J.W. van de (2004):**
 Glassnijder (*Brachytron pratense*) en smaragdlibel (*Cordulia aenea*) als waterkwaliteitsindicatoren.
 - *Brachytron* 8 (1), 9-14
- Heijden, A. van der (1999):**
 Donkere waterjuffer herontdekt tijdens Weerribbenexcursie.
 - *NVL-nieuwsbrief* 3 (4), 4-5
- Heijden, A. van der (2001):**
 Over de naam glazenmaker.
 - *NVL-nieuwsbrief* 5 (4), 6
- Heijden, A.E. van der (2000):**
 Een vondst van de populatie donkere waterjuffers (*Coenagrion armatum*) in De Weerribben.
 - *Brachytron* 4 (2), 16-19
- Heijden, A.E. van der (2002):**
 De Plateaux.
 - *Brachytron* 6 (1), 22-24
- Heikoop, J.E.; Sparrius, L.B. & Revet, W. (2003):**
 Libellen en planten langs natuurvriendelijke oevers in Gouda.
 - *Brachytron* 7 (2), 35-42
- Helm, R. van der (1997):**
 Populatieschatting van Heidelibellen (*Symptetrum*) op Terschelling tijdens de grote invasie.
 - *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers* 26, 15-16
- Helm, R. van der:**
 zie ook: Soerink, L. & Helm, R. van der (1996)

1981

1981

1984

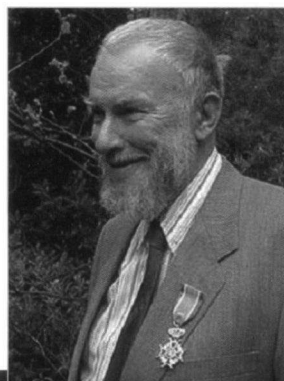
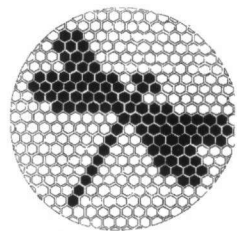
- Hermans, J.T. (1997):**
Libellen (Odonata) van de Beegderheide.
- *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers* 26, 11-14
- Hermans, J.T. & Gubbels, R.E.M.B. (1997):**
De vuurlibel (*Crocothemis erythraea* (Brullé)) in Limburg.
- *Brachytron* 1 (1), 22-26
- Hermans, J.:**
zie ook: Krüner, U.; Hermans, J. & Buggenum, H. van (1988)
zie ook: Wakkie, B. & Hermans, J.T. (1997)
- Higler, L.W.G.:**
zie: Dutmer, G. & Higler, L.W.G. (1972)
- Hoeffnagel, W.-J. (1995):**
Libellen van de 's-Gravelandse Buitenplaatsen.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 24, 17
- Hoeffnagel, W.-J. (1996):**
Natuurdoeltypen in Nederland en hun relatie met libellen.
- *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers* 25, 3-6
- Hoeffnagel, W.-J. (1996):**
Libellen van het Laegieskamp.
- *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers* 25, 21-22
- Hoeffnagel, W.-J. (1998):**
Libellenfenologie in 1998.
- *NVL-nieuwsbrief* 2 (3), 6-7
- Hoeffnagel, W.-J. & Veltkamp, R. (2004):**
Libellenweekend met Pinksteren in Bakkeveen.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (3), 5-6
- Hoeffnagel, W.-J. & Veltkamp, R. (2005):**
Pinksteren 2005 in Limburg.
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (2), 7-8
- Hoeffnagel, W.-J.:**
zie ook: Wasscher, M. & Hoeffnagel, W.-J. (2000)
- Hofland, R. & Boer, P. de (2005):**
Succesvolle excursie naar de Oostelijke witsnuitlibel (LEUCALBI) in Friesland.
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (4), 7
- Hofstra, A.:**
zie: Seijen, R. van & Hofstra, A. (2007)
- Hogerheijde, H. (1982):**
Insect en dialect : benamingen voor de libel in de Nederlandse dialecten.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 3, 9-17
- Hoogendoorn, I.:**
zie: Colijn, E.; Boinck, F.; Eggens, G.; Hoogendoorn, I. (2007)
- Hospers, A. & Hospers, M. (1996):**
Verspreiding van libellen van het geslacht *Calopteryx* in het Twentse grensgebied.
- *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers* 25, 7-9
- Hospers, A.:**
zie ook: Hospers, M. & Hospers, A. (1995)
zie ook: Hospers, M. & Hospers, A. (1999)
- Hospers, M. & Hospers, A. (1995):**
Verspreiding van libellen van het geslacht *Calopteryx* in het Twentse Grensgebied.
- *Libellennieuwsbrief* 3 (4), 12-14
- Hospers, M. & Hospers, A. (1999):**
Opnieuw beekrombout *Gomphus vulgatissimus* langs de Overijsselse Vecht.
- *NVL-nieuwsbrief* 3 (3), 4-5
- Hospers, M.:**
zie ook: Hospers, A. & Hospers, M. (1996)
- Huijs, L.; Peters, H. & Clerx, E. (1988):**
Landschapsecologisch onderzoek in de Overasseltse en Hatertse vennen.
- *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers* 15, 5-6
- Huskens, K. (2006):**
Sierlijke witsnuitlibel (*Leucorrhinia caudalis*) in Zuid-Limburg!
- *NVL-nieuwsbrief* 10 (3), 3-4
- Inberg, H. (1995):**
Libellen van Gris Nez (Pas de Calais, France).
- *Libellennieuwsbrief* 3 (2), 10-13
- Inberg, H. (1995):**
Binnenkort *Orthetrum brunneum* in Nederland?
- *Libellennieuwsbrief* 3 (2), 14
- Inberg, H. (1995):**
Een winterjuffer bij Wapse?
- *Libellennieuwsbrief* 3 (3), 6-7
- Jager, T. (2004):**
Zadellibellen op Fuerteventura.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (3), 11
- Jansen, K.C. (1988):**
De libellen van Drenthe (een inventarisatie van 1975-1988).
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 16, 4-6
- Jödicke, R. (1992):**
A further early record of *Pyrrhosoma nymphula* in 1991.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 21, 13
- Jödicke, R. & Krüner, U. (1990):**
Geen *Onychogomphus forcipatus* aan de Rothenbach?
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 19, 12-13
- Jong, T. de (2000):**
Cordulegaster boltonii in Culemborg
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (2), 4
- Jong, T.H. de (1999):**
De groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) in de provincie Utrecht.
- *Brachytron* 3 (2), 11-17
- Jong, T.H. de (1999):**
Aantal vleugelcellen tegenover het pterostigma bij de houtpantserjuffer (*Lestes viridis*).
- *Brachytron* 3 (2), 26-27
- Kalkman, V. (1994):**
De Vechtplassen en zijn libellen.
- *Libellennieuwsbrief* 2 (1), 4-7
- Kalkman, V. (1994):**
Aeshna isosceles [*isosceles*] in de Flevopolder.

- *Libellennieuwsbrief* 2 (3), 10
- Kalkman, V. (1994):**
Tussenstand *Calopteryx splendens*.
- *Libellennieuwsbrief* 2 (3), 11-12
- Kalkman, V. (1995):**
Over het vangen van de tengere pantserjuffer, *Lestes virens*.
- *Libellennieuwsbrief* 3 (5), 11
- Kalkman, V. (1996):**
Terschelling, voor de derde keer.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (5), 11-12
- Kalkman, V. (1997):**
Herkenning, ecologie en verspreiding van *Aeshna subarctica* [subarctica] in Nederland
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 26, 18
- Kalkman, V. (1997):**
De NVL werkt samen met EIS-Nederland & De Vlinderstichting.
- *NVL-nieuwsbrief* 1 (1), 3
- Kalkman, V. (1998):**
Nieuwe voorplantingsplaats bandheidelibel (*Sympetrum pedemontanum*).
- *NVL-nieuwsbrief* 2 (3), 3
- Kalkman, V. (2001):**
De Balkanglanslibel (*Somatochlora borisi*, Marinov 2001) : een nieuwe soort voor de wetenschap voor Europa!
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (4), 9-10
- Kalkman, V. (2004):**
De bronlibel *Cordulegaster boltonii* niet bij Nijmegen.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (1), 12
- Kalkman, V.J. (2006):**
Key to the dragonflies of Turkey, including species known from Greece, Bulgaria, Lebanon, Syria, the Trans-Caucasus and Iran.
- *Brachytron* 10 (1), 3-82
- Kalkman, V. & Bouwman, J. (2004):**
Inhaalslag Rivierrombout.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (3), 13
- Kalkman, V. & Dijkstra, K.-D. (1997):**
Excursieverslag ENCI-groeve.
- *NVL-nieuwsbrief* 1 (2), 3
- Kalkman, V.J. & Dingemanse, N.J. (2001):**
Het voorkomen van de kleinvlekkige en grootvlekkige vorm van de Noordse glazenmaker (*Aeshna subarctica*) in Nederland.
- *Brachytron* 5 (1/2), 15-18
- Kalkman, V.J.; Edelaar, P. & Trigt, M.A.A.M. van (2000):**
De voortplantingsbiotoop van de gevlekte glanslibel (*Somatochlora flavomaculata*) in Nederland.
- *Brachytron* 4 (1), 28
- Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Weide, M. van der (1996):**
Themanummer : 'Witte Gebieden'.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (Witte Gebieden Editie), 3-29
- Kalkman, V.J. & Koese, B. (2006):**
Herontdekking van een populatie van de Gewone bronlibel bij Venlo (*Cordulegaster boltonii*).
- *Brachytron* 9 (1/2), 58-60
- Kalkman, V.J. & Pelt, G.J. van (2006):**
The distribution and flight period of the dragonflies of Turkey.
- *Brachytron* 10 (1), 83-153
- Kalkman, V.J. & Pelt, G.J. van (2006):**
New records of rare or uncommon dragonflies in Turkey (Odonata).
- *Brachytron* 10 (1), 154-162
- Kalkman, V.J. & Wasscher, M.Th. (2003):**
Zeldzame libellen in Nederland in 1998, CWNO-mededeling 2.
- *Brachytron* 7 (1), 15-22
- Kalkman, V.J.:**
zie ook: Bouwman, J.H. & Kalkman, V.J. (2006)
zie ook: Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J.; Abbingh, G.; Boer, E.P. de; Geraeds, R.P.G.; Groenendijk, D.; Ketelaar, R.; Manger, R.; Termaat, T. (2008)
zie ook: Dijkstra, K.-D.; Edelaar, P.; Goudsmits, K.; Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Wasscher, M. (1997)
zie ook: Dijkstra, K.-D.B.; Groenendijk, D. & Kalkman, V.J. (1998)
zie ook: Dijkstra, K.D.; Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Mensing, V. (1996)
zie ook: Dijkstra, K.-D. & Kalkman, V. (1998)
zie ook: Dijkstra, K.-D.B. & Kalkman, V.J. (2001)
zie ook: Dijkstra, K.D.; Kalkman, V. & Reemer, M. (2003)
zie ook: Dingemanse, N.J. & Kalkman, V.J. (1997)
zie ook: Goudsmits, K. & Kalkman, V.J. (2004)
zie ook: Rutten, A. & Kalkman, V. (1999)
- Ketelaar, R. (1991):**
De libellen van de Douwelerkolk bij Deventer.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 20, 19-21
- Ketelaar, R. (1992):**
Libellen in Zuid-Limburg.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 21, 2-3
- Ketelaar, R. (1993):**
Wat zie je in Havelte?
- *Libellennieuwsbrief* 1 (1), 3
- Ketelaar, R. (1993):**
Terschelling.
- *Libellennieuwsbrief* 1 (1), 4
- Ketelaar, R. (1993):**
Kotten.
- *Libellennieuwsbrief* 1 (1), 4
- Ketelaar, R. (1993):**
De Famenne.
- *Libellennieuwsbrief* 1 (1), 5
- Ketelaar, R. (1993):**
Wat vliegt er in september aan libellen?

- *Libellennieuwsbrief* 1 (2), 3-5
- Ketelaar, R. (1993):**
Kort verslag over de libellen in Zuidwest Drenthe.
- *Libellennieuwsbrief* 1 (2), 8-9
- Ketelaar, R. (1994):**
Libellen in het voorjaar.
- *Libellennieuwsbrief* 2 (2), 4-6
- Ketelaar, R. (1994):**
Een echte hoogkruiper : de smaragdlibel *Cor-dulia aenea*.
- *Libellennieuwsbrief* 2 (3), 13-14
- Ketelaar, R. (1994):**
Libellen in het najaar.
- *Libellennieuwsbrief* 2 (4), 3-8
- Ketelaar, R. (1994):**
Veel waarnemingen van de zwervende pantser-juffer *Lestes barbarus* in 1994.
- *Libellennieuwsbrief* 2 (4), 11-14
- Ketelaar, R. (1995):**
Inventarisatieproject van de libellen in Neder-land.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 23, 13-14
- Ketelaar, R. (1996):**
Kort verslag van het *Aeshna subarctica* zoe-kweekend.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (4), 8-12
- Ketelaar, R. (1996):**
Libellen in Noord-Holland boven het Noordzee-kanal.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (4), 14
- Ketelaar, R. (1997):**
Excursieverslag Winterswijk.
- *NVL-nieuwsbrief* 1 (2), 3
- Ketelaar, R. (1997):**
Kort verslag van het Kempenweekend
- *NVL-nieuwsbrief* 1 (3), 5
- Ketelaar, R. (2002):**
Recente rapporten over libellen in Nederland (1994-2001).
- *NVL-nieuwsbrief* 6 (2), 8-16
- Ketelaar, R. (2002):**
Convenant "bescherming bedreigde dagvlin-ders en libellen in Westerwolde" ondertekend op 17 november 2002.
- *NVL-nieuwsbrief* 6 (4), 3-4
- Ketelaar, R. (2006):**
Patroon en snelheid van de kolonisatie van Nederland door de Kleine roodoogjuffer (*Ery-thromma viridulum*).
- *Brachytron* 9 (1/2), 33-37
- Ketelaar, R.; Boer, P. de & Burgh, A. van der (2001):**
Nieuwe vindplaatsen van de Noordse winterjuf-fer (*Sympecma paedisca*) in Nederland.
- *Brachytron* 5 (1/2), 28-31
- Ketelaar, R.; Bouwman, J.H. & Felix, R.P.W.H. (2007):**
Notities over de habitat van de Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) in Boerjatië, zuidoost-Siberië, Rusland.
- *Brachytron* 11 (1), 91-95
- Ketelaar, R.; Clausen, W.; Busse, R. & Eijk, J.-L. van (2000):**
De vogelwaterjuffer (*Coenagrion ornatum*) in Europa en zijn mogelijkheden in Nederland.
- *Brachytron* 4 (2), 8-15 / [zie ook erratum *Brachytron* 5 (1/2), 43]
- Ketelaar, R.; Manger, R.; Ruiter, E.J. Uilhoorn, H.M.G. & Boer, E.P. de (2007):**
Analyse van de verspreiding van de Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) in Nederland.
- *Brachytron* 11 (1), 5-20
- Ketelaar, R.; Mostert, K.; Rintjema, S.; Smolders, F.; Winden, J. van der & Zandberg, M. (2002):**
Verlanden van verbanden.
- *NVL-nieuwsbrief* 6 (4), 5-7
- Ketelaar, R. & Pontenagel, G.-J. (2000):**
Waar overnacht de speerwaterjuffer (*Coena-grion hastulatum*)?
- *Brachytron* 4 (2), 20-22
- Ketelaar, R.; Ruiter, E.J.; Uilhoorn, H.M.G.; Manger, R. & Boer, E.P. de (2007):**
Habitatkeuze van de Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) in Nederland.
- *Brachytron* 11 (1), 21-33
- Ketelaar, R.; Verberk, W. & Rademaker, J. (2002):**
Het Korenburger Veen.
- *Brachytron* 6 (1), 13-15
- Ketelaar, R. & Wal, B.G. van der (1996):**
Gomphus vulgatissimus langs de Buurserbeek.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (4), 16
- Ketelaar, R. & Wal, B.G. van der (1998):**
De terugkeer en biotoopkeuze van de beek-rombout (*Gomphus vulgatissimus*) in Oost-Nederland.
- *Brachytron* 2 (2), 44-51
- Ketelaar, R. & Wasscher, M. (1994):**
Libellen in juli en augustus.
- *Libellennieuwsbrief* 2 (3), 5-10
- Ketelaar, R. & Weide, M. van der (1997):**
Monitoring van libellen in Nederland. = Monitor-ing of dragonflies in the Netherlands.
- *Brachytron* 1 (2), 44-50
- Ketelaar, R.:**
zie ook: Bernard, R.; Wasscher, M. & Kete-laar, R. (2001)
zie ook: Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J.; Ab-bingh, G.; Boer, E.P. de; Geraeds, R.P.G.; Groenendijk, D.; Ketelaar, R.; Manger, R.; Termaat, T. (2008)
zie ook: Dijkstra, K.-D.; Edelaar, P.; Gouds-mits, K.; Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Wasscher, M. (1997)
zie ook: Dijkstra, K.D.; Kalkman, V.; Kete-laar, R. & Mensing, V. (1996)
zie ook: Eijk, J.-L. van & Ketelaar, R. (2004)
zie ook: Groenendijk, D.; Ketelaar, R. & Plate, C. (2001)
zie ook: Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Weide,

Figuur 1. Jong geleerd, oud gedaan: Robert Ketelaar determineert één van zijn eerste libellen (Foto: M. Wasscher).

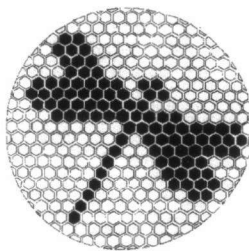

1989

Figuur 2. Bays Mountain Park SIO symposium. De motor achter de start van het libellenonderzoek in Nederland heeft slechts één artikel bijgedragen. Midden: Bastiaan Kiauta, met rechts van hem Marianne Kiauta-Brink en Janny van Brink (Foto: M. Wasscher). Foto bovenaan, B. Kiauta in 2002, Ridder in de Orde van Oranje-Nassau

- M. van der (1996)
 zie ook: Ruiters, E.J.; Uilhoorn, H.M.G.; Manger, R.; Ketelaar, R. & Boer, E.P. de (2007)
 zie ook: Wasscher, M.; Bos, F. & Ketelaar, R. (2001)
- Kiauta, B. (1970):**
 Bibliography on the Swiss odonate fauna.
 - *Contactbrief Nederlandse libellenonderzoekers 2 (Supplement), 1-6*
- Klerk, N. (1987):**
 De invloed van de temperatuur op de laatste larvale stadia van *Erythromma viridulum* (Coenagrionidae).
 - *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers 14, 5*
- Kleukers, R.M.J.C. & Reemer, M. (1998):**
 De terugkeer van de rivierrombout (*Gomphus flavipes* (Charpentier)) in Nederland. = The return of the yellow-legged dragonfly (*Gomphus flavipes* (Charpentier)) to the Netherlands.
 - *Brachytron 2 (2), 52-59*
- Knegt, T.:**
 zie: Manger, R.; Rocks, J.; Rocks, A. & Knegt, T. (2007)
- Knotters, C. (1991):**
 Libellen (Odonata) in het Westerveldse bos, gemeente Zwolle.
 - *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers 20, 26-31*
- Koese, B.:**
 zie: Kalkman, V.J. & Koese, B. (2006)
- Koning, F.; Wasscher, M.; Vuik, D.; Peter; Luijendijk, T.; Wielstra, M.; Burg, B. v.d.; Duijn, M. van; Bal, D. & Bosch, J. van 't (2005):**
 Bruine winterjuffer *Sympecma fusca* voorjaar 2005.
 - *NVL-nieuwsbrief 9 (2), 21*
- Koops, R.J. (2005):**
 Spetterende dag in de Overasseltsche- en Hatersche vennen.
 - *NVL-nieuwsbrief 9 (1), 8*
- Koops, R.J. (2006):**
 De opmars van de zuidelijke libellensoorten in 2006.
 - *NVL-nieuwsbrief 10 (3), 7-8*
- Koops, R.-J.; Schut, D. & Groenendijk, D. (2006):**
 Ecologische verschillen tussen de Venwitsnuitlibel (*Leucorrhinia dubia*) en de Noordse witsnuitlibel (*Leucorrhinia rubicunda*).
 - *Brachytron 8 (2), 3-11*
- Kop, A. (2000):**
 Turkije reis, van 20 mei t/m 3 juni 2000
 - *NVL-nieuwsbrief 4 (2), 8-9*
- Kranstauber, B.:**
 zie: Schut, D.; Wasscher, M.T.; Schrama, M. & Kranstauber, B. (2006)
- Krekels, R. (2006):**
 Natuurfotografie : libellen in beeld - deel 1, imago's.
 - *Brachytron 8 (2), 12-19*
- Kroes, R.; Groenendijk, D. & Geest, H.G. van der (2002):**
 Invloed van voedselaanbod en stroomsnelheid op de microhabitatselectie door larven van de bosbeekjuffer (*Calopteryx virgo*).
 - *Brachytron 6 (2), 43-46*
- Krüner, U.; Hermans, J. & Buggenum, H. van (1988):**
 De libellen van het Duits-Nederlandse grensgebied; Tevenersheide, Brunssummerheide en Schinveldse Bossen.
 - *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers 15, 6-7*
- Krijger, J.P. de:**
 zie: Baarspul, A.N.J. & Krijger, J.P. de (1997)
- Krüner, U.:**
 zie: Jödicke, R. & Krüner, U. (1990)
- Kuijper, W. (2005):**
 Kapslak op glazenmaker.
 - *NVL-nieuwsbrief 9 (4), 8*
- Kuijper, W.J. (2003):**
 Ontwikkeling van de libellenfauna in een nieuw duinmeertje in de Amsterdamse Waterleidingduinen (Noordwijk, Zuid-Holland) : geschiedenis en periode 1999-2002.
 - *Brachytron 7 (2), 43-51*
- Kuper, J.:**
 zie: Esselink, H.; Geertsma, M. & Kuper, J. (1995)
- Kurstjens, G. (1995):**
Gomphus vulgatissimus langs de Maas
 - *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers 24, 14-16*
- Kurstjens, G.:**
 zie ook: Calle, P.; Kurstjens, G. & Peters, B. (2006)
 zie ook: Calle, P.; Kurstjens, G. & Peters, B. (2007)
- La Haye, M. (1994):**
 Lege huidjes smaragdlibel aangetroffen op botenhuis Natuurmonumenten in Naardermeer.
 - *Libellennieuwsbrief 2 (3), 13*
- Leuven, R.S.E.W.; Vanhemelrijk, J.A.M.; Maenen, M.M.J. & Velde, G. van der (1988):**
 Verzuring van oppervlaktewateren in Nederland en de gevolgen voor de libellenfauna.
 - *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers 15, 3-5*
- Libellenwerkgroep Drenthe (2005):**
 Beekrumbout GOMPVULG nieuwe soort voor Drenthe.
 - *NVL-nieuwsbrief 9 (2), 14*
- Libellenwerkgroep Drenthe (2005):**
 Noordse glazenmakers in Drenthe 2005.
 - *NVL-nieuwsbrief 9 (3), 4*
- Libellenwerkgroep Drenthe (2006):**
 Noordse witsnuitlibel eind oktober in het Bargerveen.
 - *NVL-nieuwsbrief 10 (4), 6*
- Lubbers, G. (1995):**
 Dagvlinder- en libelleninventarisatie Noord-

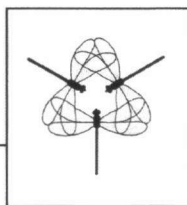

CONTACTBLAD

Nederlandse LibellenOnderzoekers

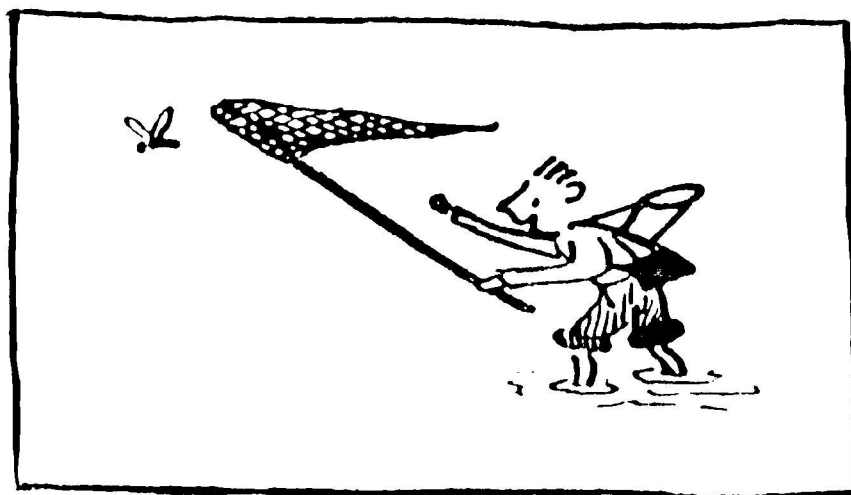
In dit nummer:

- Het libellenjaar 1995
- Natuurdoeltypen en libellen
- Voortgang van het Atlasproject

Nr.25 Februari 1996

1997

De oorspronkelijke tekening uit Amoeba, waar het NVL logo van is afgeleid.

Limburg 1993.

- *Libellennieuwsbrief* 3 (2), 7-9

Luijendijk, T.:

zie: Koning, F.; Wasscher, M.; Vuik, D.; Peter; Luijendijk, T.; Wielstra, M.; Burg, B. v.d.; Duijn, M. van; Bal, D. & Bosch, J. van 't (2005)

Luiten, L.:

zie: Delft, J. van & Luitjen, L. (1996)

zie: Schurmans, M.; Luitjen, L. & Burg, E. van der (2001)

Maenen, M.M.J.:

zie: Leuven, R.S.E.W.; Vanhemelrijk, J.A.M.; Maenen, M.M.J. & Velde, G. van der (1988)

Manger, R. (2000):

Nieuwe voorjaars-libellen-soorten voor de kop van Noord-Holland.

- *NVL-nieuwsbrief* 4 (3), 7

Manger, R. (2001):

De toename van de vuurjuffer (*Pyrrhosoma nymphula*) in het westen van Noord-Holland.

- *Brachytron* 5 (1/2), 8-14

Manger, R. (2002):

De variable waterjuffer versus de azuurwaterjuffer in het Zwanenwater.

- *NVL-nieuwsbrief* 6 (1), 8-9

Manger, R. (2002):

Drie jaar libellenmonitoring (1999-2001) in het Zwanenwater.

- *NVL-nieuwsbrief* 6 (4), 8-11

Manger, R. (2003):

Waarnemingen-records aan diggelen.

- *NVL-nieuwsbrief* 7 (2), 11-12

Manger, R. (2003):

Uitbreiding van veel libellensoorten in 2003.

- *NVL-nieuwsbrief* 7 (3), 7-8

Manger, R. (2003):

Superjaar voor de Vroege glazenmaker *Aeshna isosceles*.

- *NVL-nieuwsbrief* 7 (3), 9

Manger, R. (2003):

Verspreiding van de Noordse glazenmaker *Aeshna subarctica elisabethae* in 2003.

- *NVL-nieuwsbrief* 7 (3), 10

Manger, R. (2003):

Libellen eieren op transport.

- *NVL-nieuwsbrief* 7 (3), 11

Manger, R. (2003):

Zuidelijke glazenmaker *Aeshna affinis* nieuw voor Overijssel en Drenthe.

- *NVL-nieuwsbrief* 7 (3), 13

Manger, R. (2004):

Gedragen Noordse winterjuffers *Sympecma paedisca* zich als trekvogels? : een negen maanden durend onderzoek op het Uffelter Binnenveld in 2003-2004.

- *NVL-nieuwsbrief* 8 (2), 10-12

Manger, R. (2004):

Azuurwaterjuffer - Van klein naar groot en weer terug ..

- *NVL-nieuwsbrief* 8 (3), 9

Manger, R. (2004):

Bijzondere teruggangsten van Noordse winterjuffers *Sympecma paedisca* in Drenthe.

- *NVL-nieuwsbrief* 8 (4), 12-13

Manger, R. (2004):

Eerste bevroren (over)winterjuffer.

- *NVL-nieuwsbrief* 8 (4), 15

Manger, R. (2005):

Sympecma paedisca 184 dagen op één plek.

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (2), 16

Manger, R. (2005):

Vliegende larve op tengere pantserjuffer *Lestes virens*.

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (4), 9

Manger, R. (2007):

Uiterlijke kenmerken van de Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) in Nederland.

- *Brachytron* 11 (1), 63-74

Manger, R. (2006):

Succesjaar voor Noordse glazenmaker en Bandheidelibel in Drenthe.

- *NVL-nieuwsbrief* 10 (3), 11

Manger, R. (2007):

Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) en Bruine winterjuffer (*Sympecma fusca*) in zelfde voortplantingswater.

- *Brachytron* 11 (1), 83-86

Manger, R. (2008):

Vuurlibel in Drenthe, bezoeker met serieuze plannen.

- *NVL-nieuwsbrief* 12 (3), 8

Manger, R. & Abbingh, G. (2007):

Op 7 mei in Drenthe reeds 23 libellensoorten

- *NVL-nieuwsbrief* 11 (2), 9

Manger, R. & Abbingh, G. (2007):

Voortplanting van Noordse winterjuffer in Drenthe.

- *NVL-nieuwsbrief* 11 (2), 9

Manger, R. & Beukema, J.J. (2007):

De libellen van de Grafelijkheidsduinen : de invloed van het waterpeil op de libellenfauna.

- *Brachytron* 10 (2), 194-204

Manger, R. & Dingemanse, N.J. (2007):

Overleving en biotoopkeuze van Noordse winterjuffers (*Sympecma paedisca*) in een overwinteringshabitat in Nederland.

- *Brachytron* 11 (1), 52-62

Manger, R. & Mekkes, J.-J. (2005):

Voortplanting van de bandheidelibel *Symptetrum pedemontanum* in Drenthe.

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (3), 8-9

Manger, R.; Rocks, J.; Rocks, A. & Knecht, T. (2007):

Vroege of late Noordse witsnuitlibel (*Leucorhinia rubicunda*) in oktober?

- *Brachytron* 10 (2), 219-221

Manger, R. & Seijen, R. van (2007):

Tien maanden uit het leven van de Noordse winterjuffer, *Sympecma paedisca*. [DVD]

- *Brachytron* 11 (1), 99 p.

Figuur 3. De belangrijkste buitenlandse bijdragen voor de input van kennis over libellen kwam van Eberhard Schmidt (periode 1980-1990) en Nico Michiels (periode 1985-1995). De laatste hier bij zijn promotie onderzoek waarbij hij in een zeer grote tent onderzoek deed aan het gedrag van de Zwarte heidelibbel *Sympetrum danae* (Foto: M. Wasscher).

1999 - 2000

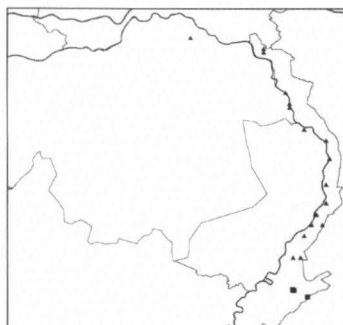
Figuur 4. Naast de verzamel discussie is het vangen van libellen sinds 1990 een discussie item geweest. Weia Reinboud hier bezig met het op video vastleggen van de Rivierrombout op 27 juni 1999 bij Rhenen. Fotografie bleek het beste bewijsmateriaal zonder libellen te hoeven vangen op te leveren (Foto: M. Wasscher).

Waarnemingen van de Gaffellibbel (*Ophiogomphus cecilia*) langs de Roer

R.P.G. Geraeds

Inleiding

De Gaffellibbel (*Ophiogomphus cecilia*, Faurcy, 1785) geldt in heel Europa als een bedreigde soort die een recente opmars doormaakt. In Nederland is de soort waarschijnlijk altijd al een zeldzame verschijning geweest. In de loop van de twintigste eeuw is de Gaffellibbel sterk achteruitgegaan. Sinds 1935 geldt hij in Nederland als uitgestorven (GEUSKES & VAN TOL, 1983; WASSCHER ET AL., 1998). Het is een soort die wordt geassocieerd met stromende wateren met zandige en grindige bodems. Vroeger werd de Gaffellibbel met name in Limburg aangetroffen langs de Maas en haar zijbeken. Midden jaren negentig is de Gaffellibbel opnieuw in Nederland waar-

Figuur 5. In 2000 werden twee elafzettende vrouwtjes van de Gaffellibbel *Ophiogomphus cecilia* langs de Roer waargenomen en was vestiging van deze zeldzame libellensoort in Nederland een feit.

- Manger, R.:**
 zie ook: Beukema, J.J. & Manger, R. (2007)
 zie ook: Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J.; Abbingh, G.; Boer, E.P. de; Geraeds, R.P.G.; Groenendijk, D.; Ketelaar, R.; Manger, R. & Termaat, T. (2008)
 zie ook: Ketelaar, R.; Manger, R.; Ruiter, E.J. Uilhoorn, H.M.G. & Boer, E.P. de (2007)
 zie ook: Ketelaar, R.; Ruiter, E.J.; Uilhoorn, H.M.G.; Manger, R. & Boer, E.P. de (2007)
 zie ook: Ruiter, E.J. & Manger, R. (2007)
 zie ook: Ruiter, E.J.; Uilhoorn, H.M.G.; Manger, R.; Ketelaar, R. & Boer, E.P. de (2007)
- Marbus, I.:**
 zie: Marbus, J. & Marbus, I. (2005)
- Marbus, J. & Marbus, I. (2005):**
 Predatie: huismus PASSDOME pakt vuurjuffer PYRRNYMP.
 - *NVL-nieuwsbrief* 9 (2), 20
- Mekkes, J.-J.:**
 zie: Manger, R. & Mekkes, J.-J. (2005)
- Mensink, G. (2001):**
 Een nieuwe populatie van de gevlekte glanslibel (*Somatochlora flavomaculata*) in Nederland?
 - *Brachytron* 5 (1/2), 32-35
- Mensing, V. (2002):**
 De bandheidlibel (*Sympetrum pedemontanum*) in Overijssel : een actualisatie op de verspreiding in Nederland.
 - *Brachytron* 6 (2), 35-42
- Mensing, V.:**
 zie ook: Dijkstra, K.D.; Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Mensing, V. (1996)
 zie ook: Eijk, J.-L. van; Mensing, V. & Ruiter, E. (2001)
- Meulen, H. van der (2001):**
 In- en uitheemse libellensoorten in het natuurgebied Beekvliet bij Lochem.
 - *NVL-nieuwsbrief* 5 (1), 10-11
- Meulen, J. van der (1999):**
 Excursieverslag Zuid-Limburg : een eerste keer op stap met de NVL.
 - *NVL-nieuwsbrief* 3 (3), 5-6
- Meuris, L. (2000):**
 Habitat Gele rombout versus die van de Gevorkte rombout.
 - *NVL-nieuwsbrief* 4 (2), 9-10
- Meuris, L. (2000):**
 Libellen kijken in de Damvallei.
 - *NVL-nieuwsbrief* 4 (3), 10-11
- Meuris, L. (2001):**
 Wandeling langs de vennen van de Kalmt-houtse heide.
 - *NVL-nieuwsbrief* 5 (2), 8
- Mostert, K. (1996):**
 Impressies libellenonderzoek in Zuid-Holland 1996.
 - *Libellennieuwsbrief* 4 (5), 13-16
- Mostert, K. (1997):**
 Roodoogjuffers in Zuid-Holland: een onderzoek naar dichtheden in diverse landschapstypen en wateren.
 - *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers* 26, 18-24
- Mostert, K.:**
 zie ook: As, B. van; Mostert, K. & Schie, T. van (1995)
 zie ook: Dijkstra, K.-D.B.; Mostert, K.; Velzen, J.-W. van & Witte, R.H. (1999)
 zie ook: Ketelaar, R.; Mostert, K.; Rintjema, S.; Smolders, F.; Winden, J. van der & Zandberg, M. (2002)
- Muilwijk J.:**
 zie: Aartsen, B. & Muilwijk, J. (1971)
- Neut, J. van der:**
 zie: Boesveld, A. & Neut, J. van der (2003)
- Niemeijer, I. (2002):**
 Excursieverslag N.V.L.-weekend 5-7 juli 2002 Achterhoek-Duitsland.
 - *NVL-nieuwsbrief* 6 (3), 6-7
- Niesen, H. (2001):**
 Afwijkend lantaarntje.
 - *NVL-nieuwsbrief* 5 (3), 6
- Niesen, H.:**
 zie ook: Edelaar, P. & Niesen, H. (1999)
- NVL-bestuur (2001):**
 Gedragsregels voor in het veld
 - *NVL-nieuwsbrief* 5 (2), 4
- NVL-bestuur (2008):**
 Richtlijnen voor fotograferen en onderzoeken van libellen : opgesteld door de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (NVL) op 29 maart 2008.
 - *NVL-nieuwsbrief* 12 (1), 10-12
- Ouden, A. den (2005):**
 Zuidelijke heidelibel SYMPMERI bij Oss.
 - *NVL-nieuwsbrief* 9 (3), 3
- Ouden, A. den:**
 zie ook: Roosmalen, J. van & Ouden, A. den (foto)(2008)
- Ouwkerk, A. (2005):**
 Nieuwe soort voor de waddeneilanden Maanwaterjuffer COENLUNU.
 - *NVL-nieuwsbrief* 9 (2), 19
- Parr, A. (2000):**
 Overzicht van recente veranderingen in de libellenfauna van Engeland & Ierland.
 - *NVL-nieuwsbrief* 4 (3), 12-14
- Pelt, G.-J. van (1987):**
 De Cordulegaster-libellen van Europa.
 - *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 14, 6-7
- Pelt, G.-J. van (1995):**
 De Cordulegaster-soorten van Europa en Voor-Azië.
 - *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 24, 19-23
- Pelt, G.-J. van (1997):**
 De Cordulegaster soorten van Europa en Voor-Azië (deel II).

1999 Donkere waterjuffer *Coenagrion armatum*

1999

Donkere waterjuffer herontdekt tijdens Weerribbenexcursie

Op zaterdag 8 mei 1999 organiseerde de NVL een excursie naar de Weerribben, om daar naar de Noordse winterjuffer *Sympecma paedisca* te gaan zoeken. De

naar de excursie zaten we in de trein zelfs grappen te maken over dat we de Donkere waterjuffer "wel even ginger vinden".

De voortplantingsplek

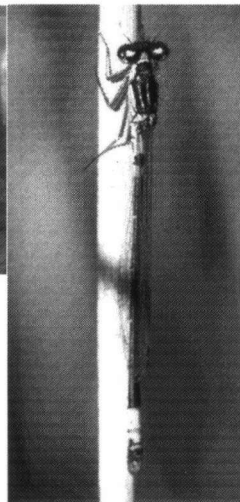
Nadat dat eerste vrouwtje was gevonden barstte de gekte los. Niemand had meer aandacht voor Noordse winterjuffers, iedereen zocht naar Donkere waterjuffers. Ondertussen gingen Rolf en Karin de andere groep per boot waarschuwen. (Doordat we vergeten waren nummers uit te

Figuur 1: Vrouwtje (boven) en mannetje (rechts) van de Donkere waterjuffer *Coenagrion armatum*.

Vrouwtje met zwarte tekening op figuur 8 met karakteristiek kuiltje verder met relatief veel lichtblauw op segment 2 en 3. Mannetje met onmiskenbare lange onderste achterlijfsaan-hangels.

Foto's: Antoine van der Heijden, gemaakt kort na hun ontdekking op 8 mei 1999 in de Weerribben (zie Internetpagina: fly.to/dragonflies).

4

NVL-Nieuwsbrief nummer 4(Jrg 3), december 1999

Figuur 6. Fotografen bij de Donkere waterjuffer (*Coenagrion armatum*) in De Weerribben (Foto: M. Wasscher).

- *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers* 26, 3-6

Pelt, G.-J. van:

zie ook: Kalkman, V.J. & Pelt, G.J. van
(2006) (2x!)

Peters, B.:

zie: Calle, P.; Kurstjens, G. & Peters, B.
(2006)

zie: Calle, P.; Kurstjens, G. & Peters, B.
(2007)

Peters, H.:

zie: Huijs, L.; Peters, H. & Clerx, E.

(1988)

Plate, C.:

zie: Groenendijk, D.; Ketelaar, R. & Plate,
C. (2001)

Pontenagel, G.-J. (2000):

Verslag larven determinatie-dag 18 maart
2000.

- *NVL-nieuwsbrief* 4 (3), 5

Pontenagel, G.-J.:

zie ook: Ketelaar, R. & Pontenagel, G.-J.
(2000)

Rademaker, J.:

zie: Ketelaar, R.; Verberk, W. & Rademaker,
J. (2002)

Ramackers, H. (2005):

Vuurlibel CROCERYT voortplanting in Neder-
land.

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (2), 19

[Redactie] (1993):

Libellen in juli en augustus.

- *Libellennieuwsbrief* 1 (1), [6]

[Redactie] (1994):

Libellen langs de Ruiten Aa (Gr.).

- *Libellennieuwsbrief* 2 (5), 4-5

[Redactie] (1997):

CWNO-mededelingen.

- *NVL-nieuwsbrief* 1 (1), 5-7

[Redactie] (2003):

Mag ik u voorstellen : *Coenagrion scitulum*,
gaffelwaterjuffer, nieuw voor Nederland!

- *NVL-nieuwsbrief* 7 (3), 3

[Redactie] (2004):

Zuidelijke heidelibel *Sympetrum meridionale*
bij Cadzand-Bad, Zeeuws-Vlaanderen. [+] Op-
nieuw kleine tanglibel *Onychogomphus forcipa-*
tus in Nederland.

- *NVL-nieuwsbrief* 8 (3), 3

[Redactie] (2004):

Verdere uitbreiding bandheidlibel (Ov. & Dr.).

- *NVL-nieuwsbrief* 8 (3), 12

[Redactie] (2004):

Zuidelijke keizerlibel.

- *NVL-nieuwsbrief* 8 (3), 12

[Redactie] (2004):

Predatie door mussen.

- *NVL-nieuwsbrief* 8 (3), 12

[Redactie] (2004):

Vuurlibellen.

- *NVL-nieuwsbrief* 8 (3), 13

[Redactie] (2004):

Eiafzet door groepen Bruine glazenmaker
Aeshna grandis.

- *NVL-nieuwsbrief* 8 (4), 16

[Redactie] (2005):

Vroege Glazenmaker en Glassnijder krijgen
vaste voet in Den Helder.

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (2), 19

[Redactie] (2005):

Een zeer vroeg lantaarntje.

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (2), 20

[Redactie] (2005):

Influx geelvlakheidlibel in 2005.

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (3), 10

[Redactie] (2005):

Bandheidlibel bij Ter Apel (Gr.).

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (4), 10

[Redactie] (2006):

Beknopt overzicht van de eerste libellenwaar-
nemingen van 2006.

- *NVL-nieuwsbrief* 10 (2), 11

Reemer, M.:

zie: Dijkstra, K.D.; Kalkman, V. & Reemer,
M. (2003)

zie: Kleukers, R.M.J.C. & Reemer, M.
(1998)

Reinboud, W. (1987):

Als waren het vogels : libellen in de Molenpol-
der.

- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 14, 7-9

Reinboud, W. (1990):

De discussie over vangen of niet.

- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 19, 9-10

Reinboud, W. (1995):

Striotrek?

- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 23, 5-6

Reinboud, W. (2000):

In de winter libellen waarnemen.

- *NVL-nieuwsbrief* 4 (4), 5

Reinboud, W. (2001):

Snelle jongens.

- *NVL-nieuwsbrief* 5 (3), 5-6

Reinboud, W. (2002):

Lastig duo?

- *NVL-nieuwsbrief* 6 (1), 9

Reinboud, W. (2003):

Exuvi-uhhh?

- *NVL-nieuwsbrief* 7 (2), 4

Reinboud, W. (2005):

2006 - Het jaar van de Symp.

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (4), 4-5

Reinboud, W. (2005):

Berijpte platbuik.

- *NVL-nieuwsbrief* 9 (4), 10

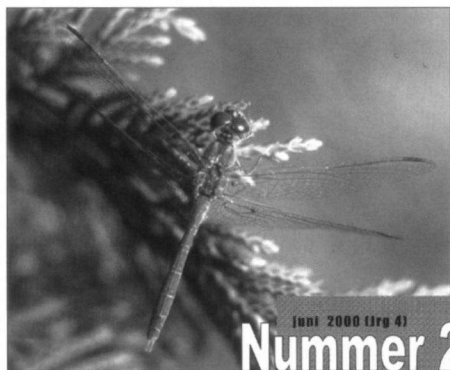
Reinboud, W. & Groot, T. de (1992):

Erythromma viridulum op de fiets.

- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 21, 17-19

NVL Nieuwsbrief

Mededelingenorgaan van de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie

[juni 2000 (nr 4)]

Nummer 2

Convocatie van het
Pinksterkamp bij Ommen

De Bruine korenbout
Libellula fulva in de
Dordtsche Avelingen

Habitat Gele rombout
versus die van de Gevorkte
rombout

2000

Bij de Voorkant

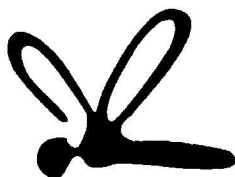
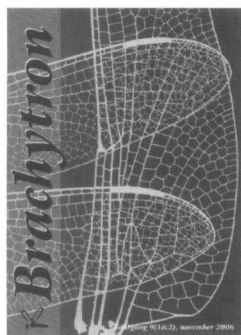
De foto op de voorkant is gemaakt door Jaap Tromp in 1994. In zijn tuin in Hardinxveld-Giessendam viel hem deze heidelib op door de mijten die op de vleugel zaten. Pas op de afgelopen libellenstudiedag op 11 maart 2000 in Utrecht bracht hij de dia naar buiten toe: "Weten jullie misschien of dit iets leuks is?" Dat bleek het zeker te zijn: een mannetje van de Zuidelijke heidelib *Sympetrum meridionale*.

2002

Figuur 7. Noordse winterjuffer project. Het merken van winterjuffers op 3 augustus 2002 in De Weerribben (Foto: K. Uilhoorn).

- Renema, W. (1990):**
Een waarneming van *Onychogomphus forcipatus* bij de Meinweg.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 19, 11-12 & 13
- Reumkens, H. (2003):**
Een waarneming van de gewone bronlibel in de Ruscher groeve bij Schinveld.
- *Brachytron* 7 (1), 23-26
- Revet, W.:**
zie: Heikoop, J.E.; Sparrius, L.B. & Revet, W. (2003)
- Rintjema, S.:**
zie: Ketelaar, R.; Mostert, K.; Rintjema, S.; Smolders, F.; Winden, J. van der & Zandberg, M. (2002)
- Rocks, A.:**
zie: Manger, R.; Rocks, J.; Rocks, A. & Knegt, T. (2007)
- Rocks, J.:**
zie: Manger, R.; Rocks, J.; Rocks, A. & Knegt, T. (2007)
- Roosmalen, J. van & Ouden, A. den (foto) (2008):**
Winterse bruine winterjuffers.
- *NVL-nieuwsbrief* 12 (1), 12-13
- Ruiter, E. (1999):**
Een Aeshna'tje meer of minder
- *NVL-nieuwsbrief* 3 (4), 9
- Ruiter, E. (1999):**
Late waarneming van een Gewone oeverlibel *Orthetrum cancellatum*.
- *NVL-nieuwsbrief* 3 (4), 9
- Ruiter, E. (2000):**
Verslag NVL-excursie zondag 11 juni 2000.
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (3), 6
- Ruiter, E. (2000):**
Nieuws van de Libellenwerk-groep Overijssel.
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (3), 6-7
- Ruiter, E. (2000):**
Nog veel moois te beleven.
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (4), 4
- Ruiter, E. (2002):**
Beekrombout *Gomphus vulgatissimus* vestigt zich langs gehele Overijsselse Vecht.
- *NVL-nieuwsbrief* 6 (2), 5-7
- Ruiter, E. (2002):**
Die Winterreise.
- *NVL-nieuwsbrief* 6 (4), 11-12
- Ruiter, E. (2002):**
Waarom heet *Sympecma paedisca* 'Noordse' winterjuffer?
- *NVL-nieuwsbrief* 6 (4), 13
- Ruiter, E. (2003):**
Erratum Die Winterreise.
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (1), 7-8
- Ruiter, E. (2003):**
Reactie op een reactie : Het hek van de dam!
Oftewel, zijn soornamen heilig?
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (2), 12-13
- Ruiter, E. (2003):**
Donkere waterjuffer weer gesignaleerd in De Weerribben.
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (2), 14
- Ruiter, E. (2003):**
Noordse winterjuffer in de Wieden.
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (2), 14
- Ruiter, E. (2004):**
Eerste januari waarneming van Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) in Nederland.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (1), 6-7
- Ruiter, E. (2004):**
Libellentrek in Nederland.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (1), 10-11
- Ruiter, E. (2004):**
Beekrombout (GOMPVULG) nu ook langs Zwarte Water (O).
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (2), 19
- Ruiter, E. (2004):**
Vondst van een afwijkende watersnuffel *Enallagma cyathigerum*.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (4), 11
- Ruiter, E. (2005):**
Vondst van een populatie hoogveenglanslibellen in Overijssel.
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (3), 5-6
- Ruiter, E. & Uilhoorn, K. (2007):**
Ten slotte: wat heeft vijf jaar onderzoek opgeleverd.
- *Brachytron* 11 (1), 81-82
- Ruiter, E.:**
zie ook: Wasscher, M. & Ruiter, E. (2005)
- Ruiter, E.J. (2002):**
De libellen van Schiermonnikoog : een eerste kennismaking.
- *Brachytron* 6 (2), 47-55
- Ruiter, E.J. (2007):**
Weerzien met een overwinterde Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*).
- *Brachytron* 11 (1), 89-90
- Ruiter, E.J. & Boer, E.P. de (2007):**
Waarnemingen aan het gedrag van Noordse winterjuffers (*Sympecma paedisca*) in Nederland.
- *Brachytron* 11 (1), 75-80
- Ruiter, E.J. & Manger, R. (2007):**
Overwinteren in Nederland, geen koud kunstje voor de Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*).
- *Brachytron* 11 (1), 42-49
- Ruiter, E.J.; Uilhoorn, H.M.G.; Manger, R.; Ketelaar, R. & Boer, E.P. de (2007):**
Terugvangsten van Noordse winterjuffers (*Sympecma paedisca*) over grote afstand.
- *Brachytron* 11 (1), 34-41
- Ruiter, E.J.:**
zie ook: Eijk, J.-L. van; Mensing, V. & Ruiter, E. (2001)
zie ook: Ketelaar, R.; Manger, R.; Ruiter, E.J. Uilhoorn, H.M.G. & Boer, E.P. de (2007)
zie ook: Ketelaar, R.; Ruiter, E.J.; Uilhoorn, H.M.G.; Manger, R. & Boer, E.P. de (2007)
zie ook: Uilhoorn, H.M.G. & Ruiter, E.J.

Uitgaven

In samenwerking met Naturalis, de KNNV en ETS-Nederland heeft de NVL in 2002 'De Nederlandse Libellen' (Odonata) uitgebracht, die ook wel de 'Libellenator' wordt genoemd. Dit is het vierde deel in de serie van de Nederlandse Fauna. In deze unieke uitgave is alle bekende informatie over libellen in ons land te vinden.

Anderen uitgaven die veel worden gebruikt bij de bestudering en de bescherming van libellen zijn: de Veldgids Libellen (KNNV, 1997), Libellengids (Tirion, 2001) en de Rode Lijst van Bedreigde en Kwetsbare Libellen in Nederland (Ministerie van Vrij, 1993).

Lid worden?

De prijzen voor het lidmaatschap van de NVL	
bedragen:	
leden en bibliotheken	€ 13,00
jongeren (t/m 25 jaar)	€ 7,00
buitenlandse leden	€ 15,00

Meer informatie?

Neem contact op met:
Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie
 p/a De Vlinderstichting
 Postbus 506
 6700 AM WAGENINGEN
 tel: 0317-467346
 e-mail: nl@vlinderstichting.nl
 Of neem een kijkje op: www.libellen.org

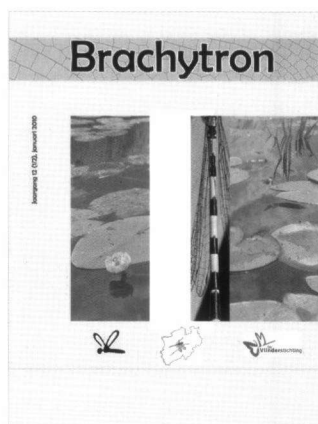
Veelal wekelijks worden via de (bijzondere) waarnemingen en andere berichten rondgestuurd. Aankomsten voor de Email-club in de maandelijkse aflevering.

Nederlandse
Vereniging voor
Libellenstudie

**Nederlandse
Vereniging voor
Libellenstudie
(NVL)**

(2002)

- Rutten, A. & Kalkman, V. (1999):**
Eerste bewezen voortplanting van de Kem-
pense heidelibel *Sympetrum depressiusculum*
(Selys) in Nederland.
- *Brachytron* 3 (1), 29-30
- Schaik, V.A. van (2006):**
Gaffellibellen langs de Swalm : een tweede
populatie voor NL.
- *NVL-nieuwsbrief* 10 (3), 9
- Schaik, V. van:**
zie ook: Schut, D.; Schaik, V. van (2007)
- Schie, T. van:**
zie: As, B. van; Mostert, K. & Schie, T. van
(1995)
- Schmidt, E. (1987):**
Een rijke libellenfauna op een met lood ver-
ontreinigd bezinkbekken van een voormalige
loodmijn in de Noord-Eiffel.
- *Contactblad Nederlandse*
Libellenonderzoekers 14, 3
- Schrama, M.:**
zie: Schut, D.; Wasscher, M.T.;
Schrama, M. & Kranstauber, B. (2006)
- Schrijvershof, P. (2004):**
Late waarneming van Bruine glazenmaker in de
Krimpenerwaard, ZH.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (4), 17
- Schurmans, M.; Luijten, L. & Burg, E. van der**
(2001):
Van de e-mail-cirkel geplukt.
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (3), 6
- Schut, D. (2006):**
Aanvullend kenmerk voor herkenning kleine
larven van *Anax imperator*?
- *NVL-nieuwsbrief* 10 (4), 10-11
- Schut, D. & Geraeds, R. (2006):**
Waarneming larve van de Gaffellibel in de
Hambeek.
- *NVL-nieuwsbrief* 10 (4), 8-9
- Schut, D. & Goijer, I. (2007):**
Zadellibel op de Kampina.
- *NVL-nieuwsbrief* 11 (2), 6
- Schut, D.; Wasscher, M.T.; Schrama, M. &**
Kranstauber, B. (2006):
Op zoek naar romboudenlarven in de Roer.
- *NVL-nieuwsbrief* 10 (2), 10-11
- Schut, D. & Schaik, V. van (2007):**
Wederom larven Gaffellibel in een droogge-
legde Roer.
- *NVL-nieuwsbrief* 11 (3), 3-4
- Schut, D. & Vos, M. de (2008):**
Bosbeekjuffer rondom Winterswijk (alleen
Bekendelle?).
- *NVL-nieuwsbrief* 12 (3), 14
- Schut, D.:**
zie ook: Koops, R.-J.; Schut, D. &
Groenendijk, D. (2006)
- Seijen, R. van (2006):**
Opmars van de noordse winterjuffer (*Sym-
pecma paedisca*).
- *NVL-nieuwsbrief* 10 (3), 10-11
- Seijen, R. van & Hofstra, A. (2007):**
Een waarneming van Noordse winterjuffers
(*Sympetma paedisca*) in Duitsland, vlak
over de grens bij Meppen.
- *Brachytron* 11 (1), 87-88
- Seijen, R. van:**
zie ook: Manger, R. & Seijen, R. van (2007)
- Slaats, J. (2002):**
Deurnesche Peel.
- *Brachytron* 6 (1), 25-27
- Smit, D. (1972):**
De libel in kunst en kunstnijverheid.
- *Contactbrief Nederlandse*
libellenonderzoekers 10 (Supplement),
15-18
- Smolders, F.:**
zie: Ketelaar, R.; Mostert, K.; Rintjema, S.;
Smolders, F.; Winden, J. van der &
Zandberg, M. (2002)
- Soerink, L. & Helm, R. van der (1996):**
Een net vol heidelibellen : onderzoek naar
aantallen, variaties en andere opmerkelijkhe-
den van heidelibellen *Sympetrum spec.* op
Terschelling.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (1), 10-14
- Sommer, H. (2002):**
De Kop van de Oude Wiel en de Avelingen.
- *Brachytron* 6 (1), 19-21
- Sparrius, L.B.:**
zie: Heikoop, J.E.; Sparrius, L.B. & Revet,
W. (2003)
- Steenis, W. van (1999):**
Vondst gewone bronlibel *Cordulegaster boltonii*
in de stad Utrecht.
- *NVL-nieuwsbrief* 3 (4), 7-9
- Termaat, T. (2000):**
Een overzicht van de nieuwe vindplaatsen van
de rivierrombout (*Gomphus flavipes*) in Nede-
land in 1999.
- *Brachytron* 4 (1), 13-17
- Termaat, T.:**
zie ook: Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J.; Ab-
bingh, G.; Boer, E.P. de; Geraeds,
R.P.G.; Groenendijk, D.; Ketelaar,
R.; Manger, R. & Termaat, T. (2008)
zie ook: Groenendijk, D.; Bouwman, J. &
Termaat, T. (2005)
zie ook: Vliegenthart, A. & Termaat, T.
(2001)
- Tieleman, I. (1993):**
Afd. Groningen-Zuid op excursie in het Yder-
veen.
- *Libellennieuwsbrief* 1 (3), 7-8
- Tieleman, I. (1993):**
Herkenning van de larven van *Aeshna cyanea*
(blauwe glazenmaker).
- *Libellennieuwsbrief* 1 (3), 9-10
- Tieleman, I. (1995):**
Larvehuidjes van *Enallagma cyathigerum* en
Libellula quadrimaculata.
- *Libellennieuwsbrief* 3 (4), 4-5

2003

NVL
Nieuwsbrief

3

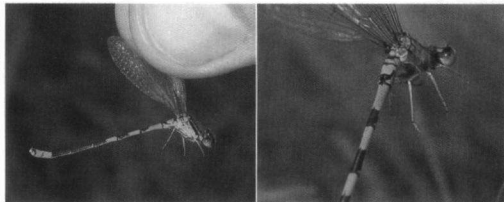

MAG IK U VOORSTELLEN

2003 Gaffelwaterjuffer *Coenagrion scitulum*

Gaffelwaterjuffer
Coenagrion scitulum

Foto's: Marcel Wasscher

Gaffelwaterjuffer, nieuw voor Nederland!

Mannetje gevangen door Kees Goudsmit op 16 juni 2003 in afgraving Wambach ten zuiden van Venlo. Gefotografeerd ter plekke door Marcel Wasscher.

Op 16 juni 2003 werd in groeve Wambach bij Tegelen in Limburg door Kees Goudsmit een mannetje van de Gaffelwaterjuffer (*Coenagrion scitulum*) gevangen. Het betreft een nieuwe soort voor de Nederlandse libellenfauna. De Gaffelwaterjuffer werd al e tijd verwacht als de eerstvolgende nieuwkomer

in Nederland. Ondanks meermalen gericht zoeken is uiteindelijk maar één exemplaar gevonden.

Een uitgebreid verslag van Kees Goudsmit over de vondst en meer over de Gaffelwaterjuffer kunt u in de komende Brachytron lezen.

2004

NVL
Nieuwsbrief

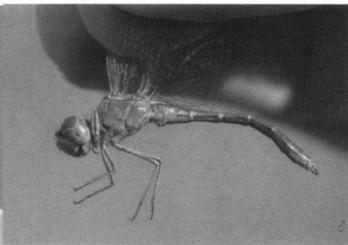
3

Zuidelijke heidelibel *Sympetrum meridionale* bij Cadzand-Bad, Zeeuws-Vlaanderen

Op maandag 23 augustus 2004 hebben Marcel Wasscher (zie foto), Kees Goudsmit en Harm Niesen in westelijk Zeeuws-Vlaanderen een mannetje Zuidelijke heidelibel gevangen (foto rechts). Het is pas de derde waarneming van de soort in Nederland. Het individu is daarom verzameld voor de collectie van Natuurlijk. Plantenrijke poeltjes (foto vindplaats) die vaak recent ge-graven zijn lijken voor de soort de voorkeur te hebben.

Foto's: Harm Niesen

Een geconcentreerd deelnemend NVL publiek.

Foto: Marcel Wasscher

- Tol, J. van (1995):**
Een waarneming van *Anax parthenope* in Nederland.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 23, 4-5
- Tol, J. van (2000):**
Waarde Liefstinck... : de eerste briefwisseling tussen D.C. Geijskes en M.A. Liefstinck.
- *Brachytron* 4 (2), 26-28
- Tol, J. van (2001):**
Waarde Liefstinck ... : 2. De groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) en de houtpantserjuffer (*Lestes viridis*) in 1926.
- *Brachytron* 5 (1/2), 36-39
- Toom, H. den (2000):**
De bruine korenbout *Libellula fulva* in de Dordtse Avelingen : bij het "In memoriam Hans den Toom".
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (2), 5-6
- Trigt, M.A.A.M. van:**
zie: Kalkman, V.J.; Edelaar, P. & Trigt, M.A.A.M. van (2000)
- Trigt, T. van (2000):**
Libellenvoortplantingsnieuws in Zuid-Kennemerland in 2000.
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (2), 7
- Trigt, T. van (2000):**
Een dagje Plateaux en Hageven
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (4), 5
- Trigt, T. van (2000):**
Libellenvoortplanting in Zuid-Kennemerland.
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (4), 6
- Tromp, J. & Wasscher, M. (2000):**
Eén keer per eeuw, de tweede waarneming van de zuidelijke heidelibel (*Sympetrum meridionale*) in Nederland.
- *Brachytron* 4 (1), 25-27
- Turnhout, S. (1996):**
Sympetrum fonscolombii nabij Loosdrecht.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (3), 18-19
- Turnhout, S. (1996):**
Deze tijd vraagt om een Vrije Universiteit.
- *Libellennieuwsbrief* 4 (4), 16-17
- Uilhoorn, H.M.G. & Ruiter, E.J. (2002):**
De Weerribben.
- *Brachytron* 6 (1), 7-9
- Uilhoorn, H.M.G.:**
zie ook: Griffioen, R.H.W. & Uilhoorn, H.M.G. (1998)
zie ook: Ketelaar, R.; Manger, R.; Ruiter, E.J. Uilhoorn, H.M.G. & Boer, E.P. de (2007)
zie ook: Ketelaar, R.; Ruiter, E.J.; Uilhoorn, H.M.G.; Manger, R. & Boer, E.P. de (2007)
zie ook: Ruiter, E.J.; Uilhoorn, H.M.G.; Manger, R.; Ketelaar, R. & Boer, E.P. de (2007)
- Uilhoorn, K.:**
zie: Griffioen, R. & Uilhoorn, K. (1997)
zie: Ruiter, E. & Uilhoorn, K. (2007)
- Vanderhaeghe, F. (2000):**
Wanneer zal de Gaffelwaterjuffer (*Coenagrion scitulum*) Nederland bereiken?
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (3), 9-10
- Vanhemelrijk, J.A.M.:**
zie: Leuven, R.S.E.W.; Vanhemelrijk, J.A.M.; Maenen, M.M.J. & Velde, G. van der (1988)
- Velde, G. van der:**
zie: Leuven, R.S.E.W.; Vanhemelrijk, J.A.M.; Maenen, M.M.J. & Velde, G. van der (1988)
- Velden, D. van der (1995):**
Orthetrum bruneum en andere bijzonderheden rond Winterswijk.
- *Libellennieuwsbrief* 3 (6), 10-11
- Veltkamp, R.:**
zie: Hoeffnagel, W.-J. & Veltkamp, R. (2004)
zie: Hoeffnagel, W.-J. & Veltkamp, R. (2005)
- Velzen, J.W. van:**
zie: Dijkstra, K.-D.B.; Mostert, K.; Velzen, J.-W. van & Witte, R.H. (1999)
- Verbeek, P.J.M. (1999):**
De biotoop van de Kempense heidelibel (*Sympetrum depressiusculum* (Selys)) in Noordwest-Europa en zijn toekomst in Nederland.
- *Brachytron* 3 (1), 3-11
- Verberk, W.:**
zie: Ketelaar, R.; Verberk, W. & Rademaker, J. (2002)
- Verdonk, M.:**
zie: Beukeboom, L. & Verdonk, M. (1984)
- Verdonschot, R.C.M.; Groenendijk, D. & Bouwman, J.H. (2007):**
Libellen op Noord-Brabantse vennen; een aanzet tot een synecologische analyse van het databestand libellenwaarnemingen.
- *Brachytron* 10 (2), 185-193
- Verhaar, H. (1986):**
Het verzamelen van libellen.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 11, 2-3
- Vliegenthart, A. & Termaat, T. (2001):**
De mercurwaterjuffer (*Coenagrion mercuriale*) in Nederland?
- *Brachytron* 5 (1/2), 3-7
- Vlieger, W. de (1995):**
Zijn libellensoorten en -aantallen afhankelijk van biotoopgrootte? Een voorbeeld uit de Boswachterijen Smilde en Appelscha.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 24, 11-12
- Vlinderstichting, De (2003):**
Eerste Noordse winterjuffers alweer gezien.
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (2), 14
- Vlinderstichting, De (2006):**
Voortplanting Zuidelijke keizerlibel in Nederland.
- *NVL-nieuwsbrief* 10 (4), 11

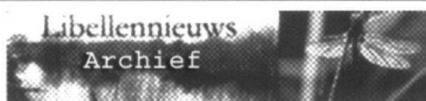
2005 Oostelijke witsnuitlibel *Leucorrhinia albifrons*

Figuur 8. Maarten Schrama (links) met naast hem Peter de Boer op 29 juni 2005 op de plek waar een paar dagen daarvoor op een NJN excursie de Oostelijke witsnuitlibel (*Leucorrhinia albifrons*) werd herontdekt voor Nederland (Foto: M. Wasscher).

2005

NVL Actueel Brachytron Nieuwsbrief Links Contact I

2005

Oostelijke witsnuitlibel herontdekt in Nederland!

Vrijwel tegen ieders verwachting in werd in 2005 de Oostelijke witsnuitlibel (LEUCALBI) in Nederland teruggevonden. We zijn de laatste jaren al aardig gewend aan bijzondere ontdekkingen en vondsten van libellen in Nederland, maar de herontdekking van één van de zeldzaamste witsnuitlibellen van west-Europa in ons land spant toch wel de kroon.

NVL Nieuwsbrief

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie

3

SEPTEMBER 2005 JAARGANG 9

Oostelijke witsnuitlibel weer in Nederland

Zuidelijke glazenmaker voortplantend in Nederland

Bandheidlibel nu ook voortplantend in Drenthe

Hoogveenglanslibel nieuw voor Overijssel

- Vos, M. de:**
zie: Schut, D. & Vos, M. de (2008)
- Vos, R & Werven, D. van (1999):**
Bronslibel *Oxygastra curtisii* bij de Our op de Luxemburg-Duitsland grens.
- *NVL-nieuwsbrief* 3 (3), 7-8
- Vuik, D.:**
zie ook: Koning, F.; Wasscher, M.; Vuik, D.; Peter; Luijendijk, T.; Wielstra, M.; Burg, B. v.d.; Duijn, M. van; Bal, D. & Bosch, J. van 't (2005)
- Wakkie, B. (1996):**
Gekke viervlek zeg!
- *Libellennieuwsbrief* 4 (4), 18
- Wakkie, B. & Hermans, J.T. (1997):**
De hoogveenglanslibel (*Somatochlora arctica* (Zetterstedt)) in Nederland.
- *Brachytron* 1 (2), 40-43
- Wal, B.G. van der (2004):**
Dagritme Gewone oeverlibel.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (2), 16
- Wal, B.G. van der:**
zie ook: Ketelaar, R. & Wal, B.G. van der (1996)
zie ook: Ketelaar, R. & Wal, B.G. van der (1998)
- Waning Vos, H. (2005):**
Het verhaal over *Crocothemis servilia*.
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (4), 8
- Waning Vos, H. (2007):**
Neurothemis fluctuans.
- *NVL-nieuwsbrief* 11 (2), 7-8
- Wasscher, M. (1982):**
Nederlandse libellennamen.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 3, 4-8
- Wasscher, M. (1986):**
Over het voorkomen van *Coenagrion hastulatum* en *Coenagrion lunulatum* in Nederland.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 12, 13-16
- Wasscher, M. (1987):**
Over het voorkomen van *Aeshna viridis* Eversm. in Nederland.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 13, 5-7
- Wasscher, M. (1987):**
Het libellenjaar 1987.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 14, 15-18
- Wasscher, M. (1988):**
Het libellenjaar 1988.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 16, 15-16
- Wasscher, M. (1988):**
Voorkomen van libellesoorten in de hoofdgroepen van de hydrobiologische districten in Nederland.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 17, 9-14
- Wasscher, M. (1990):**
De mogelijke indicator- en monitorwaarde van libellen, met name in de laagveengebieden.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 19, 8-9
- Wasscher, M. (1990):**
Het libellenjaar 1989.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 19, 14-16
- Wasscher, M. (1991):**
Korte samenvatting van de lijst van de uitgestorven en bedreigde libellesoorten in Nederland.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 20, 17-18
- Wasscher, M. (1991):**
Het libellenjaar 1991.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 20, 34-36
- Wasscher, M. (1992):**
Vragen omtrent het voorkomen van *Sympetrum flaveolum* in Nederland.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 21, 13-16
- Wasscher, M. (1992):**
Het libellenjaar 1993.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 22, 15-17
- Wasscher, M. (1993):**
Libellenwaarnemingen in 1993.
- *Libellennieuwsbrief* 1 (3), 4-5
- Wasscher, M. (1994):**
Libellenwaarnemingen uit 1994.
- *Libellennieuwsbrief* 2 (5), 1-3
- Wasscher, M. (1995):**
Een invasie van *Sympetrum flaveolum* vanuit het oosten.
- *Libellennieuwsbrief* 3 (5), 8-10
- Wasscher, M. (1995):**
Libellenwaarnemingen uit 1995.
- *Libellennieuwsbrief* 3 (6), 6-9
- Wasscher, M. (1994):**
Arealuitbreiding van *Sympetrum pedemontanum* (Allioni) in Noordwest Europa in de periode 1953-1985.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 22, 11-15
- Wasscher, M. (1995):**
Het libellenjaar 1994.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 23, 10-13
- Wasscher, M. (1995):**
Vormenrijkdom in het libellenrijk.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 24, 18-19
- Wasscher, M. (1996):**
Het libellenjaar 1995 : een Mega-jaar.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 25, 12-16
- Wasscher, M. (1996):**
Over de aantekenboekjes van D.C. Geijskes van 1925-1970.
- *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 25, 18-20

2006 Sierlijke witsnuitlibel *Leucorrhinia caudalis*

Na bijna 40 jaar

2006

Figuur 9. Op 6 juni werd door Kim Huskens de eerste Sierlijke witsnuitlibel (*Leucorrhinia caudalis*) sinds 1970 waargenomen op de Sint Pietersberg bij Maastricht (Foto.: K. Huskens).

Nieuw ! Gaffellibellen (OPHICECI) langs de Swalm

2006

Langs de Swalm in Midden-Limburg werden eind juli 2006 twee mannetjes Gaffellibel waargenomen. Tevens werd een larvenhuidje verzameld.

De laatste waarneming langs de Swalm stamt uit 1936, toen op 6 juli van dat jaar een tweetal mannetjes werd waargenomen door D.C. Geijskes (GEIJSKES & VAN TOL, 1983). Dit was tevens lange tijd de laatste waarneming in Nederland, waarna de soort achtereenvolgens opdook langs de Geleenbeek en de Roer. De populatie langs de Roer wordt sinds 2002 jaarlijks door Rob Geraeds en Victor van Schaik m.b.v. een boot onderzocht. Een nieuwe populatie in Nederland is hiermee een feit.

Victor van Schaik

- Wasscher, M. (1996):**
Nieuwe Europese soorten.
- *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers* 25, 21
- Wasscher, M. (1997):**
Libellen en libellenstudie 1900-1950.
- *Contactblad Nederlandse libellenonderzoekers* 26, 16-17
- Wasscher, M. (1997):**
Excursieverslag Kromme Rade.
- *NVL-nieuwsbrief* 1 (2), 3
- Wasscher, M. (1998):**
De Amerikaanse keizerlibel (*Anax junius*) in Engeland; een nieuwe libellensoort voor Europa.
- *Brachytron* 2 (2), 60-62
- Wasscher, M. (2000):**
Met Jurzitza aan tafel.
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (2), 10-11
- Wasscher, M. (2001):**
Berichten over exoten in Nederland.
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (1), 9-10
- Wasscher, M. (2001):**
Nederlandse namen voor drie Zuid-Europese soorten.
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (3), 5
- Wasscher, M. (2001):**
Voorlopige lijst van de libellen van de stad Utrecht.
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (4), 7-8
- Wasscher, M. (2002):**
Larvenhuidje Lantaarntje op z'n kop.
- *NVL-nieuwsbrief* 6 (4), 13
- Wasscher, M. (2003):**
Hoe snel stijgt het aantal beschreven libellensoorten dit millennium?
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (2), 5-6
- Wasscher, M. (2003):**
Eerstejaars larve van Smaragdlibel verward met die van de Oostelijke witsnuitlibel.
- *NVL-nieuwsbrief* 7 (4), 7-8
- Wasscher, M. (2004):**
Belangrijke libellenwaarnemingen en -populaties in en rond Nederland 1999-2004.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (2), 7-9
- Wasscher, M. (2004):**
Oisterwijk excursie 15 mei 2004 - Zoektocht naar Sierlijke witsnuitlibel LEUCCAUD.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (2), 14
- Wasscher, M. (2004):**
Nieuwe populatie Donkere waterjuffer *Coenagrion armatum* in de Weerribben.
- *NVL-nieuwsbrief* 8 (2), 15
- Wasscher, M. (2005):**
Verslag van de vergeefse speurtocht naar sierlijke witsnuitlibel *Leucorrhina caudalis* rond het Belversven.
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (1), 9-10
- Wasscher, M. (2005):**
Eerste zekere voortplanting zuidelijke glazenmaker *Aeshna affinis* in Nederland.
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (3), 6-7
- Wasscher, M. (2005):**
Oostelijke witsnuitlibel herontdekt in Nederland!
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (3), 11
- Wasscher, M.T. (2006):**
Van NLO tot NVL, 35 jaar georganiseerde libellenstudie in Nederland.
- *Brachytron* 9 (1/2), 21-32
- Wasscher, M.T. (2006):**
Larvenhuidjes van de rivierrombout *Gomphus flavipes* langs de Waal bij Hurwenen.
- *NVL-nieuwsbrief* 10 (2), 12-15
- Wasscher, M.T. (2007):**
Libelleninventarisatiekamp in Zuidwest-Roemenië in 2007.
- *NVL-nieuwsbrief* 11 (4), 3-4
- Wasscher, M.T. (2007):**
Een tandem van paardenbijter met een man gewone oeverlibel.
- *NVL-nieuwsbrief* 11 (4), 6
- Wasscher, M. (2008):**
Driejarige larvenontwikkeling bij de blauwe glazenmaker.
- *NVL-nieuwsbrief* 12 (3), 9-10
- Wasscher, M. (2008):**
Libellen waarnemingen in de Baltische staten.
- *NVL-nieuwsbrief* 12 (3), 11-12
- Wasscher, M. & Goutbeek, E. (1998):**
Tropische *Neurothemis fluctuans* (Fabricius) in Nederlandse plantenkas.
- *Brachytron* 2 (1), 16-17
- Wasscher, M. & Groot, T. de (2002):**
De Vechtplassen.
- *Brachytron* 6 (1), 10-12
- Wasscher, M. & Hoeffnagel, W.-J. (2000):**
Opmerkelijk veel vroege waarnemingen in 1999.
- *NVL-nieuwsbrief* 4 (1) 9-10
- Wasscher, M.; Bos, F. & Ketelaar, R. (2001):**
Voorstel voor enkele aanvullende Nederlands-talige namen voor Z-Europese libellen.
- *NVL-nieuwsbrief* 5 (2), 9
- Wasscher, M. & Ruiter, E. (2005):**
Crocothemis servilia, een nieuwe exotische libellensoort voor Nederland.
- *NVL-nieuwsbrief* 9 (4), 9
- Wasscher, M.:**
zie ook: Bernard, R.; Wasscher, M. & Ketelaar, R. (2001)
zie ook: Boer, E.P. de & Wasscher, M.T. (2006)
zie ook: Dijkstra, K.-D.; Edelaar, P.; Goudsmits, K.; Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Wasscher, M. (1997)
zie ook: Goudsmits, K. & Wasscher, M. (2000)
zie ook: Goudsmits, K. & Wasscher, M. (2004)
zie ook: Groot, T. de & Wasscher, M. (1999)
zie ook: Kalkman, V.J. & Wasscher, M.Th. (2003)
zie ook: Ketelaar, R. & Wasscher, M. (1994)

- zie ook: Koning, F.; Wasscher, M.; Vuik, D.; Peter; Luijendijk, T.; Wielstra, M.; Burg, B. v.d.; Duijn, M. van; Bal, D. & Bosch, J. van 't (2005)
- zie ook: Schut, D.; Wasscher, M.T.; Schrama, M. & Kranstauber, B. (2006)
- zie ook: Tromp, J. & Wasscher, M. (2000)
- Weide, M. van der (2002):**
 'De Nederlandse Libellen', over resultaten en toekomst.
 - *Brachytron* 6 (2), 56-59
- Weide, M. van der (1991):**
 De libellen van het Overijssels kanaal.
 - *Contactblad Nederlandse Libellenonderzoekers* 20, 21-24
- Weide, M. van der (1993):**
 Libellen rond Kotten 3.
 - *Libellennieuwsbrief* 1 (2), 9-11
- Weide, M. van der (1995):**
 Excursie Gomphus aan de Maas.
 - *Libellennieuwsbrief* 3 (4), 6
- Weide, M. van der (1995):**
Orthetrum coerulescens weer aan de voet van St. Jansberg (L.).
 - *Libellennieuwsbrief* 3 (4), 6-7
- Weide, M. van der (1995):**
 Korte odonatologische impressie van het Mid-den-Limburg NJN zomerkamp.
 - *Libellennieuwsbrief* 3 (5), 5
- Weide, M. van der (2006):**
 Bandheidelibel nu ook in Gelderland?
 - *NVL-nieuwsbrief* 10 (1), 13
- Weide, M. van de & Dijkstra, K.D. (1996):**
Sympetrum fonscolombii invasie in Nederland.
 - *Libellennieuwsbrief* 4 (4), 7-8
- Weide, M. van der:**
 zie ook: Dijkstra, K.-D. & Weide, M. van der (1997)
 zie ook: Kalkman, V.; Ketelaar, R. & Weide, M. van der (1996)
- zie ook: Ketelaar, R. & Weide, M. van der (1997)
- Werven, D. van:**
 zie: Vos, R & Werven, D. van (1999)
- Wieland, A. (1998):**
 Ei-afzet van Bloedrode heide-libel (*Sympetrum sanguineum*) in buitendijks brakwater.
 - *NVL-nieuwsbrief* 2 (2), 8
- Wijnbeek, A. (2002):**
 Sloot bij Weltevreden, de Bilt.
 - *NVL-nieuwsbrief* 6 (1), 10-11
- Wielstra, M.:**
 zie: Koning, F.; Wasscher, M.; Vuik, D.; Peter; Luijendijk, T.; Wielstra, M.; Burg, B. v.d.; Duijn, M. van; Bal, D. & Bosch, J. van 't (2005)
- Winden, J. van der:**
 zie: Ketelaar, R.; Mostert, K.; Rintjema, S.; Smolders, F.; Winden, J. van der & Zandberg, M. (2002)
- Witkamp, C. (2001):**
 Verzamelen van libellen : grote onzin.
 - *NVL-nieuwsbrief* 5 (4), 9
- Witte, R.H. & Groenendijk, D. (1999):**
 Voorkomen van libellenlarven in de Nederlandse Delta in relatie tot saliniteit.
 - *Brachytron* 3 (2), 3-10
- Witte, R.H.:**
 zie ook: Bouma, H. & Witte, R. (1997)
 zie ook: Dijkstra, K.-D.B.; Mostert, K.; Velzen, J.-W. van & Witte, R.H. (1999)
- Wouda, H. (1996):**
 Libellen op de Hoge Veluwe.
 - *Libellennieuwsbrief* 4 (3), 8-13
- Wouda, H. (1996):**
 Libellen op de Hoge Veluwe 1996.
 - *Libellennieuwsbrief* 4 (5), 16-18
- Zandberg, M.:**
 zie: Ketelaar, R.; Mostert, K.; Rintjema, S.; Smolders, F.; Winden, J. van der & Zandberg, M. (2002)